

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj yo'o so' ca'néé so' rihaan nij yuvij israelitá noco' man Diose a

*Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' uxrá vaa ta'níi
Diose síi cu'naj Jesucristó a*

¹ Nata' uxrá Diöse se-nana Diöse rihaan nij síi nata' se-nana Diöse gaa naá, ne nata' nij so' nana yo' rihaan xii ní' nij síi cumán gaa naá a. Dan me se do' do' cataj xna'anj Diöse se-nana so' rihaan nij síi nata' yo', ne ino vaa qui'yaj Diöse ga 'o 'o nij so', gaa cataj xna'anj Diöse se-nana Diöse rihaan 'o 'o nij so' a. ² Tzaj ne yaj gaa nichrun' ca'anj ni'ya chumij nihánj me se cataj xna'anj ma'an ya ta'níi Diöse se-nana Diöse rihaan ní', qui'yaj Diöse, ne ta'níi Diöse me se so' me síi cune' Diöse man se vaa guun chij so' rihaan cunudanj rasuun vaa güii, ne so' me síi qui'yaj cunudanj chumij, qui'yaj Diöse ei. ³ Ne ase vaa ma'an Diöse ro', danj vaa so' chuguanj. Dan me se ni'yaj ní' man so', ne xcaj ní' cuentá se vaa ve'é ndo'o vaa Diöse, ne xcaj ya ní' cuentá daj vaa ma'an Diöse ei. Ne che'é se sij nucuaj ndo'o me so' ro', che'é dan maan nana avii uun tu'va so', ne 'o mán chre' nu' rasuun, ne se quirij' a 'o rasuun qui'yaj so' ma'. Che'é dan tinavij so' cacun' tumé ní', gaa ne ca'anj cayáán so' rej xta' ndo'o rej x'nuj Diöse, ne rej nuva' Diöse yáán so' cuano ei. ⁴ Dan me se guun so' síi sa' doj rihaan

nij se-mozó Diose, ne nocoo uxrá doj vaa suun ata so' rihaan suun ata taran' nij se-mozó Diose nanj chuguanj. ⁵ 'O se aj ne'en soj nana nihánj nana ca'mii Diose che'é ta'níi so' a:

—Ta'níj mé so' á. Cuanō nihánj me se quene'en yuvií se vaa ta'níj mé so', qui'yáj a. —Danj ca'mii Diose che'é ta'níi Diose, tzaj ne nuveé rihaan se-mozó Diose ca'mii Diose nana vaa danj ma'.

Ne nihánj me nana ca'mii Diose che'é ta'níi Diose, cataj Diose:

—Guún 'unj rej so', ne guun so' ta'níj a —cataj uún Diose che'é ta'níi Diose a. Tzaj ne ne ca'mii so' nana vaa danj che'é se-mozó so' ma'. Maan che'é ta'níi so' ca'mii so' nana yo' adonj.

⁶ Dan me se so' me síi guun síi chava' rihaan taran' ní' sij nocō' man Diose a. Ne danj Diose taj se vaa asa' ca'na' uún so' rej cumān taran' nij yuvií gaā i'na' rihaan chumií nihánj qui'yaj Diose, ne quina'vij taran' nij se-mozó Diose rihaan so', taj danj Diose a.

⁷ Ne a'mii uún danj Diose che'é nij se-mozó Diose, taj yo' se vaa nana uun do', ndā' rá se vaa daa ya'an do', vaa se-mozó Diose, qui'yaj Diose a.

⁸ Tzaj ne vaa doj nana nó rihaan danj Diose nana a'mii rihaan ma'an ta'níi Diose, ne nana yo' taj: “Diose mé so', ne quirii ta'ngá' so' nu' cavii nu' ca'anj, ne nica gaā rá so' nicaj yu'unj so' man yuvií nu' cavii nu' ca'anj a. ⁹ Niha' inanj rá so' canocó' so' chrej sa', tzaj ne nachri' uxrá so' chrej chil'i ei. Che'é dan Diose síi uun chij rihaan so' ro', cune' so' mán so', se vaa cavii sa' so' doj rihaan nij tuví' so' a”, taj danj Diose a.

10 Ne taj uún danj Diose: “Asij guun che'e chumii nihánj, ne so' me sí cune' man chumii nihánj, Señor. Ne ma'án so' ra'a yá so' qui'yáá so' nu' se man rej xta' adonj. 11 Ne vaa güii, ne quinavij nu' nihánj, tzaj ne daj chihaa mǐj se quinavíi so' ma'. Dan me se ase vaa yatzíj nga ro', danj gaa nu' chumii nihánj do', nu' rej xta' do' ei. 12 Ne ase vaa yatzíj ro', danj gaa narumii so' man roj yo', ne guun ino roj yo', qui'yáá so' ei. Tzaj ne se cunuu ino ma'án so' ma'. 'O veé danj gaa so', ne daj chihaa mǐj se caví' so' man chuguanj”, taj uún danj Diose che'é ma'an ta'níi Diose a.

13 Ne ca'mii uún Diose rihaan ta'níi Diose, cataj so':

—Cayáán so' rej x'núú 'unj rej nuva' 'unj, ne qui'yaj canaán 'unj rihaan nij sí taj ri'yunj man so', ne quirii ta'ngá' so' rihaan nij so' a —cataj Diose rihaan ta'níi Diose a. Tzaj ne a 'ó rihaan se-mozó so' ne ca'mii so' danj ma'.

14 Dan me se xa' nij se-mozó Diose, tzaj ne nana uun me nij so' a. 'Yaj suun nij so' rihaan Diose, ne ca'née Diose man nij so' qui'yaj suun nij so' rihaan ní' sij cavii sa' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj ei. Ne sa' doj vaa ta'níi Diose rihaan nij se-mozó Diose nanj chuguanj.

2

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcúún uxrá ní' cunó ní' se-nana Jesucristó a

1 Che'é dan doj a nó xcúún ní' cunó sa' ní' nana aj nari' ní' ei. Sese se qui'yaj ní' danj, ne do' do' tanáj ní' chrej sa' yo', ne quinij ní' xrej Diose, ne

ca'anj ni'ya ní' gaa nanj chuguanj. ² 'O se ya uxrá vaa se-nana Diose nana cataj xna'anj nij se-mozó Diose rihaan sí' cu'naj Moisés gaa naá ei. Tzaj ne nij yuvij me se ne cunō nij so' nana yo' ma'. Tzaj ne nica ya qui'yaj Diose sayuun man 'o 'o nij yuvij ne cunō nana yo' chuguanj. ³ Che'é dan, asa' ca'vee quinanj ma'an ní' rihaan sayuun, sese se xcaj sa' ní' cuentá che'é chrej sa' chrej qui'yaj naca Diose quinanj ní' rihaan sayuun, rá soj ga. Dan me se asino ma'an sí' 'nij ra'a man ní' me sí' cuchruj chrej sa' yo', gaa ne nij sí' cunō nana ca'mii so' ro', cataj xna'anj nij so' se-nana so' nana sa' yo' rihaan ní', ne nari' sa' ní' nana yo', qui'yaj nij so' ei. ⁴ Ne qui'yaj ndo'o ma'an Diose suun sa' noco ni'yaj yuvij, ne rqué ndo'o so' Nimán so' cunuû nimán yuvij adonj. Danj inanj guun rá Diose qui'yaj Diose, che'é se guun rá so' cunō ní' se-nana sí' 'nij ra'a man ní' yo' ei.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nu' se vaa quiran' Jesucristó che'é ní' a

⁵ Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é güii guun chij Diose rihaan chumij nihánj a. Ne ne cune' Diose man nij se-mozó Diose se vaa quirij ta'nga' nij so' rihaan chumij nihánj ma'. ⁶ Maan se vaa nana nō rihaan danj Diose nana ca'mii yo' o so' rihaan Diose, ne cataj so' se vaa: “Taj yu'vee nó a doj yuvij ma'. Me che'é nuû uxrá rá so' man yuvij ga. Taj yu'vee nó a 'ó ta'ní' yuvij ma'. Me che'é nuu 'ee rá so' man nij so' ga. ⁷ Tzaj ne sij noco' doj tzin' me nij yuvij rihaan nij se-mozó so', qui'yáá so' chuguanj. Gaa ne ve'é uxrá cavij sa' nij yuvij, ne ve'é uxrá ca'mii nii che'é nij yuvij, qui'yáá so'

asanj. ⁸ Ne quirii ta'nga' nij yuvii rihaan cunudanj rasuun, qui'yáá so' uún asanj”, taj nana no rihaan danj Diose yo' a. Ne dan me se ya quirii ta'nga' nij yuvii rihaan cunudanj rasuun adonj. Tzaj ne ne'en ní' se vaa yaj me se ataa quirii ta'nga' nij yuvii rihaan cunudanj rasuun a. ⁹ Tzaj ne ni'yaj ní' man Jesucristó, ne nda' se ya ya sij noco' doj guun so' rihaan nij se-mozó Diose rque doj yo', tzaj ne yaj me se aj guun chij ndo'o so', ne ve'é ndo'o a'mii nii che'é so', qui'yaj Diose a. Ne danj cavii sa' so', che'é se cavi' so' a. 'O se sese ne cavi' so', ne ne ca'vee nayon so' rihaan cunudanj ní' a ma'. Tzaj ne yaj me se qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é ní' se vaa nayón Jesucristó rihaan ní' nanj adonj.

¹⁰ Dan me se Diose me sí qui'yaj nu' rasuun che'é ma'an inanj so' chuguanj. Dan me se vaa güii, ne nucui' ndo'o nij ta'ní Diose rihaan Diose rej xta', qui'yaj Diose, ne Jesucristó me sí narqué chrej sa' canoco' nij ta'ní Diose, ne quinanii nij so' rihaan sayuun, ne cavii sa' nij so' chuguanj. Che'é dan vaa che'é quiran' Jesucristó sayuun rihaan yo'óo nihánj qui'yaj Diose, ne maan che'é se quiran' Jesucristó sayuun ro', ne che'é dan me guun chij ndo'o so' ne ne achiin cavii sa' nu' so', qui'yaj Diose nanj ei. ¹¹ Dan me se ta'nij Diose me Jesucristó, ne ta'nij Diose me ní' yuvii cunuu sa' rihaan Diose che'é Jesucristó, ne che'é dan ne guun na'aj Jesucristó cataj so' se vaa tinúú so' do', ra'vij so' do', me ní' ma'. ¹² Dan me se cataj so': “Nata' 'unj rihaan nij tinúj che'é so', ne ve'é cachraj chra' che'é so' asa' cunuu chre' núj rihaan so' a”, cataj so', ca'mii so' nana no rihaan danj Diose a. ¹³ Ne ca'mii uún so', cataj so': “Gaaj nucuaaj

raj n̄i'yaj 'uñj man Diose adonj”, taj so' a. Ne guun che'e uún so', cataj so': “N̄i'yaj soj manj ga nij ta'níi Diose síi rque Diose manj vij”, taj uún Jesucristó a. Dan me se nu' nana nihánj me nana ca'mii Jesucristó che'é ní' sij tinúú Jesucristó do', ra'vij Jesucristó do', nana no rihaan danj Diose adonj.

¹⁴ Dan me se che'é se vaa nee vaa cúú vaa ton vaa man ní' sij ta'níi Diose ro', che'é dan ase vaa ma'an ní' ro', danj gaa guee Jesucristó, ne ca'na' so', ne cavi' so' a. Ne gaa cavi' so' me se qui'yaj canaán so' rihaan síi 'yaj avi' ní' a. Dan me se síi chree me síi 'yaj avi' ní', ne Jesucristó me síi ca'vee qui'yaj canaán che'é yan cavi' so' ei. ¹⁵ Ne guun nucuaj so' nacaj so' man ní' sij chée rihaan cacun', ne gaa rque me se ndaa chée chu'vi' cavi' rma'an ní' che'é se inanj cacun' qui'yaj ní' chuguanj. Tzaj ne che'é se vaa cavi' Jesucristó che'é ní', che'é dan güéj sayuun yo' xráá ní' ne síi chée ma'an me ní' ei. ¹⁶ 'Q se ne ca'na' Jesucristó tinanii so' man nij se-mozó Diose rihaan sayuun ma'. Maan se ca'na' so' tinanii so' man ní' ta'nij ta'nij si'no síi cu'naj Abraham síi cane gaa naá rihaan sayuun adonj. ¹⁷ Che'é dan me naqui'yaj so' man so', ne nda' rá se vaa guee nij tinúú ya so' ro', vaa so' adonj. Danj qui'yaj so' che'é rej ca'vee cunuu 'ee rá so' man ní', ne guun so' xrej ata suun nocoo doj rihaan Diose che'é ní', ne guun nucuaj rá ní' n̄i'yaj ní' man so', ne tinavij so' cacun' tumé ní' sij noco' man Diose adonj. ¹⁸ 'Q se che'é se quiran' ma'an ya so' sayuun se vaa guun rá síi chree caxrii síi chree chrej chi'ii rque so' ro', che'é dan guun nucuaj so' racuíj so' man ní' asa' guun rá síi chree caxrii síi chree chrej chi'ii rque ma'an ní' adonj.

3

*Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' doj vaa Jesu-
crístó rihaan síí cu'naj Moisés síí cane gaa naá a*

¹ Dan me se sij sa' me soj rihaan Diose, tinuj, nocoj. Ne nacúún Diose síí nicun' xta' man soj se vaa cavii sa' soj ga so' adonj. Che'é dan xcaj soj cuentá che'é Jesucristó, ne sij ca'née Diose rihaan ní' me so', ne cataj xna'anj so' rihaan ní' nana ya che'é Diose, ne ase vaa xrej ata suun nocoj doj vaa uún so', tinavij ya so' cacun' tumé ní' rihaan Diose ei. Inanj danj vaa nana noco' ní' nanj ei. ² Ne ve'é 'yaj suun Jesucristó nu' suun ca'ne' Diose rihaan so', nda' rá se vaa ve'é qui'yaj suun síí cu'naj Moisés nu' suun ca'ne' Diose rihaan so' qui'yaj suun so' che'é nij yuvii noco' man Diose adonj. ³ Dan me se xcaj sa' ní' cuentá che'é Jesucristó ei. 'Q se sa' uxrá doj vaa so' rihaan síí cu'naj Moisés yo' nanj chuguanj. Dan me se ne'en soj se vaa doj yu'vee nó síí cune' ve' rihaan ma'an ve' yo' ei. Ne ase vaa síí cune' ve' vaa Jesucristó, ne cavii sa' taran' ní' ga Diose, qui'yaj so', ne ase vaa ve' yo' vaa ní' do', vaa síí cu'naj Moisés do', nanj ei. ⁴ Dan me se vaa 'o ya míj síí 'yaj daj a nij ve' ei. Tzaj ne orún' Diose me síí qui'yaj daj a rasuun nanj ei. ⁵ Ne síí cu'naj Moisés me se ve'é ya qui'yaj suun so' nu' suun ca'ne' Diose rihaan so' adonj. Tzaj ne nanj mozó me so' rihaan nij yuvii narii Diose, ne cataj xna'anj so' rihaan nij yuvii che'é nij nana nata' Diose rihaan nij yuvii rej rihaan nij yuvii adonj. ⁶ Tzaj ne Jesucristó me se nuveé mozó me so' ma'. Tananj ta'níí síí tucua ya ve' me so' ei. Ne veé danj 'yaj suun so' nu' suun vaa rihaan so' rá ve', ne dan

me se ma'an ya ní' me ve' yo', sese yo'o guun ya rá ní' se vaa cavii sa' ní', qui'yaj Diose, ne sese guun niha' rá ní' cataj xna'anj ní' rihaan tuvi' ní', ne sese se cuchu'vi' ní' canoco' ní' man Diose ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se gaa nichraj nimán ní' ni'yaj ní' Diose a

⁷ Che'é dan cuno ní' nana nihánj nana ca'mii Nimán Diose á: “Cuan' ro', sese ya cuno soj nana ca'mii Diose, ⁸ ne se naqui'yaj nichraj soj nimán soj ndaa rá se vaa qui'yaj nij sí cumán gaa naá gaa cachéé nij so' rej tacaan a. Dan me se cunu' nij so' ga Diose, ne guun rá nij so' xcaj nij so' cuentá sese ya qui'yaj Diose sayuun man nij so' a. ⁹ Veé danj qui'yaj xii soj nij sí cumán gaa naá rihaan Diose, ne quene'en nij so' nu' nij suun sa' nocoo qui'yaj suun 'unj che'é nij so' ¹⁰ vij chihaa ya yo' a. Che'é dan ca'maan raj ni'yaj 'unj man nij so', ne cataj 'unj se vaa ne ne'en uxrá nij so' a ma'. 'O se ne quene'en uxrá nij so' daj qui'yaj nij so' canoco' nij so' manj a ma'. ¹¹ Dan me se ca'maan raj, ne guun ya raj daj quiran' nij so', ne yo'o cataj 'unj se vaa daj chihaa míj se quinaránj ya rá nij so' ga 'unj a man chuguanj”, taj nana ca'mii Nimán Diose a.

¹² Dan me se cutumé uxrá soj man soj se gaa nanj gaa quij nimán yo'o tuvi' soj cataj so' se vaa taj vaj Diose, man tinuj, man nocoj. Dan me se se gaa nanj tanáj xco yo'o tuvi' soj man Diose sí vaa i'na' ya ma'. ¹³ Cuanó nihánj me se nago' soj chrej nucuaj man tinúú soj daj a güii gaa vaa ya'núj rihaan soj ei. Danj qui'yaj soj, se gaa nanj guun nichraj rá tinúú soj qui'yaj nana ne chi'ii a. ¹⁴ 'O se yaj me se guun ní' sí cavii sa' ga Jesucristó, ne cavii

sa' ya ní ga so' sese yo' o cuchuman rá ní cunō ní nana ya, ndaa vaa qui'yaj ní gaa guun che'e ní canoco' ní man Jesucristó chuguanj.

¹⁵ Dan me se danj Diose taj: “Cuan' ro', sese ya cunō soj nana ca'mii Diose, ne se naqui'yaj nichraj soj nimán soj nda' rá se vaa qui'yaj nij sí cumán gaa naá a. Dan me se cunu' nij so' ga Diose a”, taj danj Diose a. ¹⁶ Ne me sí ne ca'vej rá cunō se-nana Diose, ne cunu' nij so' ga Diose, rá soj ga. Ne taran' nij sí cavii Egiptó ga sí cu'naj Moisés me nij so' chuguanj. Veé ya nij so' ei. ¹⁷ Ne me sí me ca'maan rá Diose ni'yaj Diose rque vij chihaa ya yo', rá soj ga. Ne sij ca'maan rá Diose ni'yaj Diose me nij sí qui'yaj cacun', ne cavi' nij so' rihaan yo'óo tacaan a. ¹⁸ Ne me rihaan nij sí cataj Diose se vaa daj chihaa mij se cachén nij so' naraan rá nij so' ga Diose, rá soj ga. Rihaan nij sí ne ca'vej rá cunō rihaan so' me yo' na'. Veé ya nij so' ei. ¹⁹ Ne ne'en ní se vaa che'é se ne cuchuman rá nij so' ni'yaj nij so' man Diose ro', che'é dan ne guun nucuaj nij so' quinaaraan rá nij so' ga Diose chuguanj.

4

¹ Che'é dan cutumé uxrá ní man ní ei. Tadó ní se gaa nanj caráan ní xréé ní rihaan nana cataj xna'anj Diose rihaan ní se vaa catuu ní chrej ca'anj ní naraan rá ní ga Diose á. 'O se adi' se vaa sí ne ruvi' rihaan ro', gaa ní, sese se cutumé ní man ní adonj. ² Ne ase vaa catúj se-nana Diose xréé nij sí cumán gaa naá ro', danj vaa guee catúj se-nana Diose xréé ma'an ní cuano ei. Gaa cunō nij so' se-nana Diose me se cunō uun nij so' nana yo', ne taj se gún' nana yo' rihaan nij so' a ma'. Dan

me se nata' nii nana yo' rihaan nij so', tzaj ne ne cuchuman rá nij so' daj chihaa mǐj nana yo' a man chuguanj. ³ 'O se orún' ní' sij amán rá ni'yaj man Diose me nij síi ca'anj quinaaan rá ga Diose nanj ei. Inanj danj ca'mii Diose, cataj Diose: “Dan me se ca'maan raj, ne guun ya raj daj quiran' nij so', ne yo'o cataj 'unj se vaa daj chihaa mǐj se quinaránj rá nij so' ga 'unj a mei”, taj Diose a. Ne dan me se gaa naá gaa quisíj qui'yaj Diose chumiij nihánj, ne navij suun rihaan Diose, ne ca'ne' rá Diose a. ⁴ Ne vaa nana no rihaan danj Diose nana taj xna'anj che'é güii chij, ne taj nana yo': “Ne güii chij quinaránj rá Diose che'é yan quisíj qui'yaj suun Diose nu' suun qui'yaj suun so' a”, taj nana yo' a. ⁵ Ne vaa nana taj uún, ne: “Daj chihaa mǐj se quinaránj ya rá nij so' ga 'unj a man chuguanj”, taj uún Diose a.

⁶ Dan me se ataa ta'aj nij yuviij catuu quinaaan rá ga Diose adonj. Tzaj ne xa' nij síi aj cuno se-nana Diose gaa naá ne ne ca'vej rá nij so' cuno nij so' me se daj chihaa mǐj se quinaránj rá nij so' ga Diose ma'. Dan me se yo' me quiran' nij so' che'é se ne ca'vej rá nij so' cuno nij so' nana sa' adonj. ⁷ Che'é dan cachrón uún Diose yo'ó güii canoco' yuviij man so', ne cuano nihánj me güii cachrón Diose canoco' yuviij man so' ei. Ne ma'an síi cu'naj David ca'mii se-nana Diose nana yo' nana aj cachrón 'unj rihaan yanj nihánj, cataj so': “Yaj ro', sese ya catúj se-nana Diose xréé soj, ne se naquiyaj nichraj soj nimán soj ma'”, taj síi cu'naj David yo' a.

⁸ Ne che'é se ne quinaaan rá nij síi cumán gaa naá, qui'yaj síi cu'naj Josué ro', che'é dan me cachén ndo'o güii, gaa ne ca'mii síi cu'naj

David che'é yo'ó güii canoco' yuvij man Diose, ne quinarään rá nij yuvij ga Diose adonj. ⁹ Dan me se ne'en ní' se vaa ya uxrá vaa güii quinarään rá ní' sij noco' man Diose adonj. ¹⁰ 'Q se nij síi naránj rá ga Diose me se aj quisíj qui'yaj suun nij so', ne navij suun rihaan nij so' ei. Ase vaa qui'yaj Diose gaa navij se-suun Diose rihaan Diose ro', danj 'yaj nij so' chuguanj. ¹¹ Che'é se nano' ní' daj qui'yaj ní' quinarään rá ní' ga Diose, gaa ne se guun tumé a 'ó tuvi' ní' cacun' tumé nij síi cumán gaa naá ma'. Dan me se ve'é cunō taran' ní' rihaan Diose adonj.

¹² 'Q se vaa i'na' ya se-nana Diose adonj. Ne nucuaj uxrá yo', ne ase vaa yo'ō neē espadá sihaa nu' niha rihaan ro', vaa yo', tzaj ne nuveé inanj cúú do', nee do', me se a'ne' yo' ma'. 'Q se a'ne' yo' ndaa nimán ya ní', ne che'é se-nana Diose yo' ro', uun nucuaj Diose xcaj Diose cuentá daj vaa nimán ya ní' chuguanj. ¹³ Ne nu' nij rasuun vaa yuve ro', ruvi' nu' nij yo' rihaan Diose chuguanj. 'Q se ranga' uxrá rihaan Diose ei. Ne ruvi' nu' rasuun ni'yaj so', ne ya ruvi' sa' nu' rasuun ni'yaj Diose ei. Ne veé rihaan ma'an ya Diose ro', me ca'anj ní' nago' ní' cuentá adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa xrej ata suun nocoō doj ro', danj vaa Jesucristó rihaan ní' a

¹⁴ Tzaj ne vaa 'ō xrej sa' xrej ata suun nocoō doj nicaj yu'unj man ní' adonj. Ne sij cavii xta' doj rihaan rej xta' me so', ne Jesucristó ta'níi Diose ya me uún so' nanj chuguanj. Che'é dan nicaj raan ní' tucuáán noco' ní' ei. ¹⁵ 'Q se nuveé xrej ne ne'en daj vaa sayuun ran' ní' me so' ma'. 'Q se aj ne'en so' daj vaa chrej chi'ii 'na' rihaan ní' adonj.

Che'é dan cunuu 'ee rá so' man ní' gaa ninaj ní' rihaan sayuun adonj. Dan me se ase vaa ma'an ní' ro', vaa so', ne ase vaa sayuun 'na' rihaan ní' ro', danj vaa sayuun ca'na' rihaan so', tzaj ne ne qui'yaj so' a 'ó xco' cacun' ma'. ¹⁶ Che'é se xrej me so' che'é ní' ro', che'é dan se cuchu'vi' ní' a doj mei. Tananj quinichrun' ní' rihaan chrej sa', gaa ne ca'vee cunuu 'ee rá Diose man ní', ne asa' 'na' sayuun rihaan ní', ne ca'vee cata' tu'va ní' man so', ne nacaj so' man ní' rihaan sayuun chuguanj. Dan me se ya cunuu 'ee rá Diose man ní', ne sese vaa güii quiran' ní' sayuun, ne qui'yaj so' se luj che'é ní' adonj.

5

¹ 'O se xa' nij xrej ata suun nocoo doj xrej une' yuvi, tzaj ne ata nij so' suun se vaa racuj nij so' man yuvi me rá cunuu sa' rihaan Diose ei. Dan me se racuj nij so' man nij yuvi rque yuvi xcuu cacaa rihaan Diose che'é cacun' tumé nij yuvi a. ² Danj 'yaj nij so', che'é se nanj yuvi me nij so', ne che'é dan ne uun nucuaj nij so' qui'yaj nij so' inanj se sa' a man adonj. Che'é dan ca'vee guun 'ee rá nij so' ni'yaj nij so' man nij sí ne ne'en do', man nij sí vaj chrej chi'ii do' a. Ne che'é cacun' tumé ma'an nij so' ro', ³ che'é dan ase vaa uta' nij so' xcuu cacaa rihaan Diose che'é cacun' tumé yuvi ro', inanj danj no xcuún nij so' cuta' nij so' xcuu cacaa rihaan Diose che'é cacun' tumé ma'an nij so' uún adonj.

⁴ Ne taj sí une' man ma'an cata suun nocoo yo' ma'. 'O se inanj sí nacúún Diose me sí cata suun nocoo adonj. Danj quiran' sí cu'naj Aarón sí cane

gaa naá, ne nacúún Diose man so' cata so' suun nocoo yo' gaa naá ei. ⁵ Ne ase vaa quiran' sí cu'naj Aarón ro', danj quiran' Jesucristó chuguanj. Ne cune' so' man ma'an so' se vaa cavii sa' so' guun so' xrej ata suun nocoo doj ma'. 'O se Diose cune' man so', cataj Diose: "Ta'nij mé so' á. Cuanō nihánj me se quene'en yuvij se vaa ta'nij mé so', qui'yáj nanj á", taj nana nō rihaan danj Diose nana ca'mii Diose rihaan Jesucristó a. ⁶ Ne vaa yo'ó nana uún nana ca'mii Diose rihaan Jesucristó, ne nana yo' taj se vaa: "Xrej mé so' nu' cavii nu' ca'anj a. Dan me se ase vaa xrej cu'naj Melquisedec xrej cane gaa naá ro', danj vaa ma'an so' nanj á", taj doj nana nō rihaan danj Diose nana ca'mii Diose rihaan Jesucristó a. ⁷ Dan me se gaa chée Jesucristó rihaan chumij nihánj, ne cachíín ni'yaj uxrá so' rihaan Diose se vaa tinanii Diose man so' se cavi' so', ne che'é dan ndaa ta'vee ma'an so', ne che'é se sij aráj cochroj ya rihaan Diose me so', che'é dan cuno ya Diose ca'mii so', ⁸ ne ta'nij ya Diose me so', tzaj ne taj se qui'yá' quinanj so' rihaan sayuun a ma'. Che'é sayuun quiran' so' ro', che'é dan tananj a nari' sa' so' cuno so' adonj. ⁹ Dan me se guun so' sí uno nu' se-nana rej, ne che'é dan guun so' sí tinanii man taran' ní' sij uno rihaan so' rihaan sayuun, ne dan me se cavii sa' ní' nu' cavii nu' ca'anj, qui'yaj so' ei. ¹⁰ Ne guun uún so' xrej ata suun nocoo doj, qui'yaj Diose, ne ase vaa xrej cu'naj Melquisedec vaa uún so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nō xcúún ní' xcaj ní' cuentá sa' doj che'é se-nana Jesucristó a

11 Vaa uxrá yo'ó nana me rá 'un̄j cataj xna'an̄j 'un̄j rihaan soj che'é sí cu'n̄aj Melquisedec yo', ne sayuun uxrá vaa cataj xna'an̄j 'un̄j nana yo' rihaan soj, che'é se nuveé sij niha' rá cun̄o ra'yan̄j me soj mei. 12 Dan me se guun que'ee yo' noco' soj man Jesucristó, ne n̄o xcuún soj tucu'yón soj se-nana Jesucristó rihaan tuvi' soj, tzaj ne ne guun nucuaj soj qui'yaj soj dan̄j man asan̄. 'O se achiin 'o sí tucu'yón asij tacóo se-nana Diose man soj, rá soj, ne che'é dan ase vaa ne'ej vaa soj, ne ne'ej me se ne ne'en ne'ej cha ne'ej se chá ma'. Tihaj utzii ne'ej nan̄j adon̄j. Ne ta'nga' dan̄j vaa soj, ne tihaj ndaa tacóo se-nana Diose guun nucuaj soj cun̄o soj, rá soj nan̄j adon̄j. 13 Dan me se sí utzii too ro', ase vaa ne'ej uun vaa so', ne ataa nari' so' daj qui'yaj so' ne cunu sa' so' rihaan Diose ei. 14 Ne ase vaa sí nocoo sí chá nu' rasuun sca' ro', dan̄j vaa sí acaj ndo'o cuentá, ne tucu'yón nigan̄j so' nuchruj raa so' che'é rasuun, ne che'é dan ne'en so' nuchruj raa so' me se me se sa' do', me se me se nij do', ne xcaj so' cuentá che'é nu' rasuun yo' chuguan̄j.

6

1 Che'é dan se guun rá ní' tucu'yón uún ní' nana aj nari' ní' gaa guun che'e ní' canoco' ní' man Jesucristó mei. Tzaj ne yo'o tanan̄j guun rá ní' nari' ní' nana chij doj nana cachiin rihaan ní' canoco' sa' ní' man Jesucristó ei. Dan me se aj nari' ní' nana se vaa canicaj nimán ní' tanáj ní' tucuaán chí'ij canoco' ní' asij rque á. Ne aj nari' ní' nana se vaa cuchuman rá ní' ni'yaj ní' man Diose ei. 2 Ne aj nari' ní' nana se vaa cata' ne ní' á. Ne aj nari' ní' nana se vaa cuta' ní' ra'a ní' raa tinúú ní'

gaa nago' ní' suun man tinúú ní' á. Ne aj nari' ní' nana se vaa cunu i'na' uún nij sí' cavi' á. Ne aj nari' ní' nana se vaa ca'ne' Diose cacun' che'é yuvii daj quiran' yuvii nu' cavii nu' ca'anj á. ³ Dan me se quisij tucu'yón ní' nana nihánj, ne cachén ní' tucu'yón ní' nana nocoj doj, sese ca'vej rá Diose qui'yaj ní' danj á.

⁴ Q se sese aj xcaj ní' cuentá che'é se-nana Diose do', sese aj nicaj ní' nu' nij se sa' rqué Diose rihaan ní' do', sese aj cayáan Nimán Diose ga ní' do', ⁵ sese aj nari' ní' se vaa taj se-nana Diose che'é ní' do', sese aj ne'en ní' suun sa' qui'yaj suun Diose naqui'yaj sa' Diose chumii nihánj do', ⁶ gaa ne sese cunu ino nimán ní' ne tanáj rma'an ní' se-tucuanj Jesucristó, gaa ne daj chihaa mij se guun nucuaj ní' canicaj uún nimán ní' canoco' uún ní' chrej sa' a man chuguanj. Maan se sí' 'yaj danj ro', me rá so' cavi' uún ta'núí Diose rihaan rcutze che'é so', ne me rá so' ca'nga' nacoj yuvii ni'yaj yuvii man Jesucristó che'é so', rá so' adonj. Dan me se nu' yo' me rá ní' quiran' uún Jesucristó, sese guun rá ní' canicaj uún nimán ní' canoco' uún ní' man so' adonj.

⁷ Q se ase vaa yo'óo vaa ní' rihaan Diose, ne sese aman' uxrá maan rihaan yo'óo, ne sese sa' uxrá avii naa do', cuêj do', rihaan yo'óo yo' chá' nij sí' qui'yaj suun yo'óo yo', ne cavi' sa' uxrá yo'óo yo', qui'yaj Diose ei. ⁸ Tzaj ne sese quixra' uxrá coj tanj uun do', tanj ya'aa uun do', rihaan yo'óo yo', ne quiran' uxrá yo'óo yo' sayuun, qui'yaj Diose, ne cacaa nu' yo'óo yo', qui'yaj Diose nanj ei.

⁹ 'Ee rá 'unj man soj, tinuj, nocoj. Ne nda' se

nana nucaj ca'mii 'unj rihaan soj nihánj, tzaj ne guun ya rá 'unj se vaa sa' uxrá qui'yaj soj, ne ya cavii sa' soj, qui'yaj Diose ei. ¹⁰ 'O se nuveé sij chi'ii me Diose ma'. Sij vaa nicá rá me Diose, ne yo'o cunuû rá Diose taran' nij suun sa' qui'yaj suun soj gaa canoco' soj man so' ei. Ne yo'o cunuû rá Diose se vaa aran' uxrá rá soj cunō soj nana a'mii Diose nanj chuguanj. Dan me se qui'yaj suun uxrá soj racuáj soj man nij sí sa' noco' man Diose gaa rque, ne 'o danj qui'yaj ya soj ei. ¹¹ Tzaj ne me uxrá rá 'unj se vaa 'o yaan guun ya rá taran' nij tinuj soj se vaa cavii sa' ya uxrá soj qui'yaj Jesucristó, ne guun niha' rá soj canoco' raan soj man so' ndaa se quisij güii ca'na' uún so' ei. ¹² Ne se gaa rmii soj ma'. Maan se ve'é xcaj soj cuentá daj 'yaj nij sí chumán sa' rá ni'yaj man Diose, ne ase vaa 'yaj nij so' ro', danj qui'yaj uún soj, gaa ne ca'vee chuguanj. Dan me se nij sí chumán sa' rá me se ne a'ne' rá nij so' ma'. 'O se yo'o noco' nij so' man Jesucristó, gaa ne vaa güii nacaj nij so' nu' se sa' cataj xna'anj Diose se vaa rque Diose man ní sij noco' man Diose adonj.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj Diose gaa cataj xna'anj Diose rihaan sí cu'naj Abraham daj qui'yaj Diose che'é so' a

¹³ Dan me se quisij cataj xna'anj Diose rihaan sí cu'naj Abraham daj qui'yaj Diose che'é so', gaa ne guun rá Diose cuta' Diose raá yo'o sí sa' ndo'o, ne cuchuman rá sí cu'naj Abraham se vaa ya vaa nana cataj xna'anj Diose rihaan so' a. Tzaj ne ne nano' Diose yo'ó so' ma'. Maan se ma'an Diose

cataj se vaa ya danj qui'yaj Diose adonj. ¹⁴ Dan me se cataj Diose rihaan sí cu'naj Abraham a:

—Ya uxrá cavii sa' so', qui'yáj, ne ya uxrá xna'anj ndo'o nij ta'ní ta'nij si'no so', qui'yáj nanj á —taj Diose rihaan sí cu'naj Abraham a.

¹⁵ Ne ya danj quiran' sí cu'naj Abraham, gaa inaj nimán so', yo'o noco' so' man Diose, ne cavii sa' uxrá ya so', ndaa vaa cataj xna'anj Diose rihaan so' nanj ei. ¹⁶ Dan me se tananj nij yuvii, ne sese guun rá yo'o so' cano tuvi' so' che'é 'o nana, ne cuta' so' raá 'o rasuun ca'mii so', gaa ne cuchuman rá tuvi' so', qui'yaj so' chuguanj. Tzaj ne inanj raá yo'o rasuun sa' doj rihaan ma'an yuvii uta' yuvii adonj. ¹⁷ Ne gaa ca'mii Diose ga nij sí nacaj nu' se sa' rque so', ne guun rá so' cuchuman sa' doj rá nij so' che'é nana ca'mii so', ne che'é dan cuta' ma'an ya Diose raá yo'o rasuun, ca'mii Diose a. ¹⁸ Dan me se asino ca'mii ya Diose, gaa ne cuta' Diose raá ma'an so' a. Dan me se quisíj vij nana ca'mii so', ne daj chihaa míj se natuná Diose se-nana so' ma'. 'O se ne uun nucuaj Diose a'mii Diose nana ne ma'. Che'é dan me ndo'o rá ní' racuíj Diose man ní', ne che'é dan vaa che'é ndo'o cuchuman rá ní', ne guun ya rá ní' se vaa ya cavii sa' ní', ndaa vaa cataj xna'anj Diose rihaan ní' nanj adonj. ¹⁹ Ne sese yo'o guun ya rá ní', ne gaa sca' nimán ní', ne seuchu'vi' nimán ní' ma'. 'O se ya uxrá vaa nana amán rá ní', ne che'é nana yo' ca'vee quinán' ní' rihaan ma'an Diose adonj. ²⁰ Dan me se aj taj yaan Jesucristó rihaan ní' quinán' so' rihaan Diose qui'yaj suun so' che'é ní', ne so' me sí guun xrej atá suun noco'o doj, ne ase vaa sí cu'naj Melquisedec gaa naá ro', danj gaa guee so' nu' cavii nu' ca'anj adonj.

7

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa xrej cu'naj Melquisedec vaa Jesucristó, ne xrej sa' uxrá me Jesucristó che'é ní' a

¹ Dan me se xa' xrej cu'naj Melquisedec, tzaj ne sí nicaj suun rey guun chij rihaan chuman' cu'naj Salem me so', ne xrej me uún so' rihaan Diose sí nicun' xta' adonj. Gaa nanicaj sí cu'naj Abraham 'na' nique so' gaa quisj qui'yaj canaán so' man yo'ó nij sí nicaj suun rey sí cunu' ga so', ne dan me se ca'anj caran' sí cu'naj Melquisedec man so' chrej 'na' nique so', ne ve'é cataj sí cu'naj Melquisedec se vaa me rá so' qui'yaj Diose se luj che'é sí cu'naj Abraham yo' a. ² Gaa ne xa' nij rasuun qui'yaj canaán Abraham ro', rqué so' 'o rasuun rihaan daj a chi' rasuun rihaan Melquisedec, ne diezmo cu'naj yo' a. Ne se-chuvii sí cu'naj Melquisedec taj se vaa sí nicaj suun rey sí 'yaj inanj se sa' me ma'an so' a. Ne sí nicaj suun rey ne chuman' Salem me uún so', ne nana Salem taj se vaa sí nicaj suun rey qui'yaj cuman dínj yuvij me so', taj nana yo' a. ³ Ne xa' so', tzaj ne taj rej so' taj nii so' taj tuvi' so' taj ma'. Ne taj güii ca'ngaa so', ne taj güii cavi' so' do' a ma'. Dan me se ase vaa ma'an ta'ní Diose vaa so', gaa guun so', ne xrej guun so' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

⁴ Dan me se xa' sí cu'naj Abraham, tzaj ne xii taran' ní' sij israelitá me so', ne rqué so' diezmo rihaan sí cu'naj Melquisedec che'é nij rasuun qui'yaj canaán ma'an so' adonj. Che'é dan me xcaj soj cuentá daj sij me sí cu'naj Melquisedec yo', se vaa sij sa' uxrá me so' nanj ei. ⁵ Dan me se xa' nij

ta'níi ta'nij si'no síi cu'naj Leví, tzaj ne cune' Diose man nij so' guun nij so' xrej che'é nij yuvii israelitá ei. Ne a'néj nij so' diezmo man nij síi israelitá, ndaa vaa taj se-tucuanj Moisés yo' adonj. Ne ase vaa tinúú nij yuvii israelitá vaa nij so', che'é se ta'níi ta'nij si'no síi cu'naj Abraham me nij so' ga yo'ó nij yuvii israelitá adonj.

⁶ Tzaj ne nuveé tuvi' nij so' me síi cu'naj Melquisedec ma'. Tzaj ne so' me síi ca'néj diezmo man síi cu'naj Abraham chuguanj. Ne nda' se sij cavii sa' qui'yaj ma'an Diose me síi cu'naj Abraham, tzaj ne cuno so' se-nana síi cu'naj Melquisedec se vaa qui'yaj Diose se luj che'é so' adonj. ⁷ Dan me se ne'en taran' ní' se vaa síi a'mii nana sa' se vaa qui'yaj Diose se luj che'é tuvi' ro', so' me síi ata suun nocoo doj rihaan tuvi' so' síi uno nana sa' yo' adonj. Che'é dan me sij ata suun nocoo doj me síi cu'naj Melquisedec rihaan síi cu'naj Abraham adonj. ⁸ Ne xa' nij ta'níi ta'nij si'no síi cu'naj Leví, tzaj ne a'néj nij so' diezmo man yuvii, tzaj ne nanj yuvii me nij so', ne vaa güii cavi' nij so' ei. Ne xa' síi cu'naj Melquisedec, tzaj ne danj Diose taj se vaa yo'ó vaa i'na' so' nanj adonj. ⁹ Ne nda' se a'néj nij ta'níi ta'nij si'no Leví diezmo man yuvii, tzaj ne vaa che'é cataj ní' se vaa gaa rqué Abraham diezmo rihaan síi cu'naj Melquisedec, gaa ne rqué ma'an nij so' diezmo uún rihaan síi cu'naj Melquisedec adonj. ¹⁰ O se nicaj Abraham semilla guun nij ta'níi ta'nij si'no Leví gaa nari' tuvi' so' ga síi cu'naj Melquisedec adonj.

¹¹ Dan me se nij ta'níi ta'nij si'no síi cu'naj Leví ro', ta'níi ta'nij si'no síi cu'naj Aarón me nij so', ne

tucu'yón nij so' se-tucuañj Moisés rihaan nij yuvij israelitá, tzaj ne ne quisij guun sa' inanij nij yuvij israelitá, qui'yaj nij so' ma'. 'O se danj Diose taj se vaa ase vaa síi cu'naj Melquisedec ro', danj gaa yo'ó xrej cune' Diose, tzaj ne nuveé tuvi' síi cu'naj Aarón me xrej naca yo' a. ¹² Ne che'é se nuu ino doj xrej, che'é dan nuu ino tucuáán tucu'yón xrej yo' rihaan nij yuvij, ne canoco' nij yuvij yo' yo'ó tucuáán yo' adonj. ¹³ Ne danj Diose taj se vaa xrej naca yo' ro', me tuvi' yo'ó x'ne' nij yuvij israelitá, ne taj tuvi' nij so' guun xrej rihaan Diose gaa rque ma'.

¹⁴ 'O se síi 'nij ra'a man ní' ro', so' me yo'ó ta'níi ta'nij si'nó síi cu'naj Judá, ne ne cataj Moisés se vaa guun ta'níi ta'nij si'nó síi cu'naj Judá yo' 'o xrej canicun' rihaan Diose gaa rque ma'. ¹⁵ Dan me se ase vaa síi cu'naj Melquisedec vaa yo'ó xrej naca yo' adonj. Ne che'é dan ya uxrá ino doj vaa tucuáán noco' ní', qui'yaj so' adonj. ¹⁶ Ne yo'ó xrej naca yo', tzaj ne nuveé che'e se-tucuañj yuvij uun me guun so' xrej ma'. 'O se ase vaa ma'an yuvij vaa tucuáán noco' ma'an yuvij, ne che'é dan vaa güii quinavij tucuáán noco' nij yuvij nanj chuguanj. Tzaj ne xa' xrej naca yo', tzaj ne guun nucuaj so' gaa i'na' so' nu' cavii nu' ca'anj, ne daj chihaa míj se navij xrej yo' man adonj. ¹⁷ 'O se danj Diose taj: “Xrej mé so' nu' cavii nu' ca'anj a. Dan me se ase vaa xrej cu'naj Melquisedec xrej cane gaa naá ro', danj vaa ma'an so' á”, taj danj Diose a.

¹⁸ Dan me se taj se uun tucuáán nga yo' a ma'. Ne ne guun nucuaj yo' racuíj yo' man yuvij a man chuguanj. Che'é dan quinavij tucuáán nga yo', qui'yaj Diose nanj adonj. ¹⁹ 'O se taj vaj a doj

rasuun cunuu sa' qui'yaj se-tucuanj Moisés ma'. Dan me se navij tucuáán nga, ne yo'ó tucuáán sa' naca noco' ní' cuano, ne guun ya rá ní' se vaa cavii sa' ní', qui'yaj tucuáán naca yo' adonj. 'O se che'é tucuáán naca yo' qui'yaj ca'vee cuchí' ma'an ní' rihaan Diose adonj.

²⁰⁻²¹ Ne xa' nij ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Leví, tzaj ne taj raá a 'ó rasuun cuta' Diose gaa cune' Diose man nij so' a ma'. Tzaj ne xa' Jesucristó me se vaa se cuta' Diose raá gaa cune' Diose man so' adonj. Dan me se danj Diose taj: “Cuta' síí 'nij ra'a man ní' raá ma'an so', ne daj chihaa mǐj se nanicaj se-nana so', qui'yaj so' ma'. Dan me se cataj so' se vaa xrej guún so' nu' cavii nu' ca'anj a”, taj danj Diose a. Ne che'é se cuta' Diose raá ma'an so' ro', ²² che'é dan ne'en ya ní' se vaa sa' doj vaa tucuáán noco' ní' sese sij noco' man Jesucristó me ní', ne sa' doj qui'yaj Diose che'é ní' adonj. ²³ Ne nij ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj Leví ro', yuvii caví' vaa güii me nij so', ne che'é dan a 'ó nij so' se cayáán guun xrej nu' cavii nu' ca'anj ma'. Che'é dan aj cayáán que'ee nij so' a. ²⁴ Tzaj ne Jesucristó me se daj chihaa mǐj se cavi' so' ma'. Che'é dan orún' so' me xrej qui'yaj suun rihaan Diose che'é ní' nu' cavii nu' ca'anj adonj. Se gaa yo'ó xrej rihaan so' ma'. ²⁵ Dan me se yo'q vaa i'na' so', ne cachinj ni'yaj so' rihaan Diose che'é ní' nu' cavii nu' ca'anj ei. Che'é dan nu' ní' sij cuchí' rihaan Diose che'é so' me se guun nucuaj so' tinanii so' man ní' rihaan sayuun nu' cavii nu' ca'anj adonj.

²⁶ Dan me se vaa che'é ndo'o guun so' xrej ata suun noco'o doj che'é ní' adonj. 'O se síí guee ya me so', ne taj vaj a doj cacun' tumé so' ma'. 'O se

sí sa' inanj nimán me so', ne gan' uxrá yáán so' ga ní' sij tumé cacun' nanj adonj. Dan me se xta' doj yáán so' rihaan nu' rej xta' ei. ²⁷ Ne nij xrej ata suun nocoo doj man rihaan chumiij nihánj ro', 'o 'o güii nó xcúún nij so' caxrii ya'an nij so' xcuu rihaan Diose che'é cacun' tumé ma'an nij so' asino yaan, gaa ne caxrii ya'an uún nij so' xcuu rihaan Diose che'é cacun' tumé nij yuviij nanj chuguanj. Tzaj ne Jesucristó me se ne nó xcúún so' qui'yaj so' danj ma'. 'Q se xa' so', tzaj ne ca'néé nimán ma'an so' cavi' so' che'é cacun' tumé ní' nanj adonj. Taj che'é cavi' uún so' che'é ní' ma'. ²⁸ Ne se-tucuanj Moisés taj se vaa cune' yuviij man nanj yuviij cayáán nij yuviij xrej, ne che'é dan nanj síi tumé cacun' me nij xrej yo' nanj adonj. Tzaj ne quinavij tucuaán nga yo', gaa ne cuta' Diose raá ma'an Diose, ne cune' Diose man ta'níi Diose, ne síi sa' inanj me so' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

8

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' doj vaa se-tucuanj Jesucristó rihaan se-tucuanj Moisés a

¹ Dan me se nihánj me nana nocoo doj rihaan taran' nij nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj nihánj, ne nana nihánj taj se vaa sa' inanj vaa Jesucristó síi guun xrej ata suun nocoo doj xrej 'yaj suun rihaan Diose che'é ní' ei. Ne rej xta' yáán so' rej nuva' Diose, ² ne 'yaj suun so' rihaan Diose rá ve' ne rej xta', ne nuveé 'o ve' cune' yuviij uun me ve' yo' ma'. 'Q se ve' cune' ma'an síi 'nij ra'a man ní' me ve' yo' adonj. ³ 'Q se nij xrej ata suun nocoo doj man rihaan chumiij nihánj ro', no xcúún nij so' rque nij

so' rasuun do', xcuu cacaa do', rihaan Diose adonj. Che'é dan me nij so' xrej ei. Che'é dan no xcuun Jesucristó rque uun so' yo'o rasuun rihaan Diose ei. ⁴ Dan me se nuveé xrej man rihaan chumij nihanj me Jesucristó ma'. 'O se sese sij man rihaan chumij nihanj me Jesucristó, ne taj che'é guun so' xrej ma'. Maan se rihaan chumij nihanj man xrej rque rasuun rihaan Diose ndaa vaa taj Moisés nanj ei. ⁵ Ne nij xrej man rihaan chumij nihanj ro', ne 'yaj suun nij so' ga ma'an nij rasuun man rej xta' ma'. Maan se ase vaa se tinanga' uun do', ase vaa se-cachun' nij rasuun man rej xta' do', vaa suun 'yaj suun nij so' nanj adonj. Che'é dan me asij ca'ne' Diose suun rihaan sí cu'naj Moisés cune' so' ve' mantá xij ve' na'vij nij yuvij israelitá rihaan Diose, ne nago' so' chrej rihaan Moisés daj qui'yaj so', cataj so':

—Xcaj so' cuentá se vaa ase vaa ve' tihaán 'unj rihaan so' raq quij ro', danj gaa guee ve' cune' so' á —taj Diose rihaan Moisés a.

⁶ Tzaj ne cuano ro', sa' doj vaa tucuáan noco' ní gaa 'yaj suun ní' rihaan Diose a. 'O se sa' uxrá doj vaa sí tucu'yón rihaan ní' daj qui'yaj ní' ne cavij sa' ní' rihaan Diose, ne gaa cune' Diose man so', ne cataj xna'anj Diose rihaan ní' se vaa sa' doj qui'yaj Diose ga ní' rihaan nij sí cumán gaa naá a. ⁷ 'O se sese inanj sa' uxrá vaa nana cataj xna'anj Diose rihaan Moisés, ne taj che'é cataj xna'anj Diose yo'ó nana che'é ní' ma'. Tzaj ne cataj Diose se vaa ca'mij Diose yo'ó nana ei. ⁸ Dan me se cuta' Diose cacun' xraá nij sí man gaa naá, cataj Diose se vaa vaa yo'ó nana cachiin uun rihaan nij so', cataj

Diose:

—Nĭ'yaj so' 'na' güii, —taj sí 'nij ra'a man ní'— ne cataj xna'anj naca 'unj rihaan nij ta'núí ta'nij si'no sí cu'naj Israel do', rihaan nij ta'núí ta'nij si'no sí cu'naj Judá do', daj qui'yaj nij so', ne cavii sa' nij so' rihanj á. ⁹ Ne ino doj gaa nana naca yo' ga nana cataj xna'anj 'unj rihaan xii nij so' sij cumán gaa naá, gaa quita'aa 'unj ra'a nij so', ne quirii 'unj man nij so' Egiptó a. Tzaj ne tanáj xco nij so' nana yo', gaa ne na'néj ra'a nij so' nanj adonj —taj sí 'nij ra'a man ní' a—. ¹⁰ Dan me se ino doj gaa nana naca yo' nana tucu'yonj rihaan nij ta'núí ta'nij si'no sí cu'naj Israel asa' quisíj güii yo' adonj —taj sí 'nij ra'a man ní' a—. 'O se ca'nej 'unj se-nanaj nimán nij so', ne quene'en ma'an nij so' daj me rá 'unj qui'yaj nij so' adonj. Ne guún 'unj Diöse canoco' nij so', ne guun nij so' yuvií cutumé 'unj adonj. ¹¹ Ne se tucu'yón nij so' rihaan tuvi' nij so' do', rihaan tinúú nij so' do', daj qui'yaj nij so' canoco' nij so' manj a ma'. Se cataj nij so': “Xcaj so' cuentá che'é Diöse vij”, se cataj nij so' ma'. 'O se quene'en cunudanj nij so' manj nanj adonj. Dan me se quene'en sí cunij do', quene'en sí chij doj do', manj nanj adonj. Quene'en cunudanj nij so' manj, ¹² che'é se cunu 'ee raj man nij so', ne se qui'yáj sayuun man nij so' che'é cacun' tumé nij so' a ma'. Quinavij cacun' taj xráá nij so', qui'yáj nanj adonj —taj Diöse a.

¹³ Veé danj ca'mii Diöse che'é nana naca yo', ne che'é dan ne'en ní' se vaa guun nga nana cataj xna'anj so' rihaan sí cu'naj Moisés, ne che'é dan taj se uun se-nana Moisés yo' a ma'. Nichrun' navij nana nga yo' nanj adonj.

9

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa cunuu sa' nee man nij yuvij israelitá rihaan Diose qui'yaj ton man xcuu ro', danj vaa cunuu sa' nimán ní' rihaan Diose, qui'yaj ton man Jesucristó a

¹ Dan me se gaa ca'mii Diose rihaan Moisés asino yaan, ne cataj xna'anj Diose daj qui'yaj nij yuvij israelitá gaa na'vij nij so' rihaan Diose, ne cataj xna'anj Diose daj gaa ve' guee cune' nij yuvij israelitá rihaan chumij nihánj a. ² Dan me se cune' nij yuvij israelitá ve' ne rihaan tuvi' ve', ne rá ve' yo' ro', nuû aga' taj aga' ya'an do', chruun mesá cuta' nii rachrúun rihaan Diose do', ne ve' cu'naj rej guee me ve' yo' a. ³ Ne vaa yo'o yatzij cortiná canoco' rej xco rej guee yo', ne rej xco yatzij cortiná yo' ne yo'ó ve' cu'naj rej guee doj a. ⁴ Ne rá ve' rej guee doj yo' nicun' aga' oró mii, ne aga' cacaa squí rihaan Diose me aga' oró mii tu'vee ndo'o yo' a. Ne vaa se-chrunj Diose chrúun guee, ne chrúun qui'yaj síi cu'naj Moisés gaa ca'mii Diose se-nana Diose rihaan so' me yo' a. Ne nu' xráa chrúun yo' nó aga' oró mii a. Ne rque chrúun yo' ro', nuû xruj oró, ne rque xruj oró cunuû se chá cu'naj maná a. Ne x'núú xruj oró yo' ro', naj xrúun síi cu'naj Aarón chruun vará, ne chruun xra' ma'an coj rihaan me yo', ne x'núú chruun vará yo' ro', naj yahij no se-nana Diose nana guun rá Diose cuno nij síi israelitá a. ⁵ Ne xráa chrúun guee yo' ro', táa vij aga', ne ase vaa se-mozó Diose ro', danj vaa curuvi' roj aga' yo', ne querubines cu'naj roj aga' yo' a. Dan me se táa roj aga' yo' che'é Diose, ne caráán xcóo roj yo' man

chrúún guee yo', ne rej xráá chrúún guee yo' ro', me rej tinavij Diose cacun' che'é yuvii a. Tzaj ne se nataj doj che'é rasuun yo' cuano a mei.

⁶ Dan me se nu' nij rasuun yo' mán rque roj ve' yo' a. Ne daj a güii atúj nij xrej rá ve' rej guee yo', 'yaj suun nij xrej rihaan Diose che'é nij yuvii a. ⁷ Tzaj ne rque 'ó ve' rej guee doj yo' ro', orún' güii rque 'o yo' atúj xrej atá suun nocoo doj rá ve' yo' nanj adonj. Ne dan me se rej guee doj yo' me se inanj ton nicaj xrej atúj xrej rej yo' adonj. Ne ton yo' me se yo' me ton che'é cacun' tumé ma'an xrej do', che'é cacun' qui'yaj nij yuvii gaa ne xcaj nij yuvii cuentá se vaa cacun' me se vaa qui'yaj nij so' do' adonj. ⁸ Inanj danj vaa tucuáán tihaan Nimán Diose a. Dan me se yo'o ne ve' cu'naj rej guee yo', ne che'é dan ne nó xcúún yuvii catuu yuvii rej guee doj yo' ma'. ⁹ Ne ase vaa rej guee ro', vaa yo' yaj adonj. Dan me se se cunuu sa' inanj yuvii rihaan Diose qui'yaj rej guee yo' ma'. Ne yo' yaj me se rqué yuvii rasuun do', xcuu cacaa do', rihaan Diose, tzaj ne taj se qui'yá' cunuu sa' inanj nimán yuvii rihaan Diose qui'yaj rasuun yo' a ma'. ¹⁰ Maan se ase vaa tucuáán noco' yuvii che'é se chá yuvii do', che'é se 'o yuvii do', che'é daj 'yaj yuvii na'ya' yuvii do', vaa tucuáán che'é rasuun rque yuvii rihaan Diose nanj á. Dan me se tucuáán noco' yuvii man yaj me tucuáán yo', ne taj xna'anj nana yo' rihaan yuvii daj qui'yaj yuvii ne cunuu sa' nee man yuvii rihaan Diose adonj. Tzaj ne asa' quisíj nari' yuvii tucuáán naca cuchruj Diose, gaa ne ino uxrá qui'yaj nij yuvii canoco' nij yuvii Diose ei.

¹¹ Dan me se guun Jesucristó xrej atá suun nocoo

doj, ne cavii sa' uxrá ní', qui'yaj so', ne 'yaj suun so' yo'ó rej guee, tzaj ne nuveé ve' cune' yuvii rihaan chumii nihánj me yo'ó rej guee yo' ma'. ¹² Ne orún' uun catúj so' rá rej guee yo', ne yuun che'e navij cacun' tumé ní' nu' cavii nu' ca'anj, qui'yaj so' nanj adonj. Tzaj ne nuveé nanj ton man tana do', ton man scúj le'ej do', me nicaj so' ma'. Maan se ton man ma'an ya so' nicaj so' gaa catúj so' rihaan Diose, ne qui'yaj canaán ya so' nanj adonj. ¹³ Dan me se sese ton man tana do', ton man scúj toró do', yaj man nij scúj vacá cacaa do', taman' xrej man nij yuvii, ne cunu sa' nee man nij yuvii yo' rihaan Diose, ¹⁴ gaa ne táá a ton man Jesucristó, ne sa' doj vaa yo' rihaan nu' nij rasuun yo' nanj chuguanj. Dan me se taj a doj cacun' tumé Jesucristó ma'. 'O se cayáán Nimán Diose ga so', ne che'é dan rque so' man ma'an so' rihaan Diose chuguanj. Che'é dan me doj a cunu sa' nimán ní', qui'yaj ton man Jesucristó, ne quinavij cacun' tumé ní' che'é se chilii qui'yaj ní' asij rque doj a. 'O se daj chihaa mij se cavii sa' ní', qui'yaj ma'an ní' ma'. Maan se cavi' uun ní', qui'yaj ma'an ní' nanj ei. Tananj uún, ne taj che'é qui'yaj ní' se vaa 'yaj ní' nu' 'na' mei. Maan se yaj ro', qui'yaj ní' nu' rasuun rej rihaan ní', ne canoco' inanj ní' man Diose síí vaa i'na' yaj ei.

¹⁵ Dan me se Jesucristó me se cavi' so' che'é rej quene'en so' se vaa ne guun nucuaj yuvii canoco' nij yuvii nu' tucuáán cataj xna'anj Diose asino yaan rihaan síí cu'naj Moisés chuguanj. Che'é dan Jesucristó me síí narqué tucuáán naca che'é ní', cataj xna'anj so' nana naca rihaan ní' daj qui'yaj ní', cavii sa' ní' rihaan Diose a. Che'é dan ní' sij

canacúun Diose man ro', nacaj ní' nu' se sa' cataj xna'anj Diose se vaa rque so' rihaan ní' nu' cavii nu' ca'anj ei. ¹⁶ Dan me se sese vaa si'yaj yo'o so' rasuun guun si'yaj yo'ó yuvii, ne asa' cavi' so', ne asino yaan cavi' so', gaa ne guun ya rá yuvii se vaa cavi' so', gaa ne ca'vee guun rasuun yo' si'yaj yo'ó yuvii yo' adonj. ¹⁷ O se asa' quisij cavi' yo'o so', gaa ne quisij ya nu' se-nana so' che'é si'yaj so' ei. Tzaj ne se guun quita'aa yuvii si'yaj yo'o so' sese ataa cavi' so' mei. ¹⁸ Che'é dan gaa cataj xna'anj Diose asino yaan rihaan sí' cu'naj Moisés daj qui'yaj nij yuvii israelitá cavii sa' nij so' rihaan Diose, ne vaa xcuu cavi' che'é nana yo' nana cataj xna'anj Diose, ne dan me se che'é ton cayanj man xcuu yo' ro', che'é dan quisij ya nu' se-nana Diose che'é nij yuvii yo' adonj. ¹⁹ Dan me se gaa quisij cataj xna'anj sí' cu'naj Moisés rihaan nij yuvii nu' nana me rá Diose cunō nij yuvii, gaa ne nicaj so' ton man scúj le'ej nicaj so' na nicaj so' cachij matzinj cachij maree nicaj so' coj cu'naj hisopo nicaj so', gaa ne taman' so' ton yo' rihaan yanj nō se-nana Diose dō', rihaan taran' nij yuvii dō' adonj. ²⁰ Ne cataj xna'anj so' rihaan nij yuvii a:

—Che'é ton nihánj quisij ya nu' nij nana cataj xna'anj Diose rihaan ní' daj qui'yaj ní' cavii sa' ní' rihaan Diose adonj —taj Moisés rihaan nij yuvii a.

²¹ Gaa ne taman' uún so' ton yo' rihaan ve' mantá guee dō', rihaan nu' nij rasuun rásuun nij xrej gaa na'vúj nij xrej rihaan Diose dō' a. ²² Dan me se inanj ton me se vaa achiin che'é rej nahuun sa' que'ee uxrá rasuun rihaan Diose, taj se-tucuanj Moisés a. Ne sese nuvi' ton, ne se caráj x'naa Diose

ní'yaj Diose cacun' tumé yuvii ma'.

²³ Dan me se xa' nij rasuun taman' Moisés ton rihaan, tzaj ne ase vaa nij rasuun man rej xta' rej nicun' Diose vaa nij rasuun yo', ne achiin ton che'é rej cunu sa' nij rasuun yo' rihaan Diose, ne che'é dan avi' xcuu, 'yaj Moisés chuguanj. Tzaj ne sa' uxrá doj vaa ma'an nij rasuun man rej xta' rihaan nij rasuun man rihaan chumii nihánj, ne che'é dan achiin se sa' doj rihaan ton man xcuu yan cunu sa' nij rasuun man rej xta' rej catuu ní' rihaan Diose ei. ²⁴ Dan me se ma'an Jesucristó me sí rque ton man ma'an so', che'é rej cunu sa' nij rasuun man rej xta' che'é ní' ei. 'O se nuveé rej guee nuu rá ve' cune' ma'an yuvii me rej catúj Jesucristó ma'. 'O se rej guee man rihaan chumii nihánj ro', ase vaa rej nicun' ma'an Diose rej xta' vaa yo', tzaj ne nuveé ya ya rej nicun' Diose me yo' ma'. Tzaj ne yaj me se catúj ma'an Jesucristó rej xta' yo', ne cuano nicun' so' rihaan ma'an Diose, ne achiin ní'yaj so' rihaan Diose che'é ní' adonj. ²⁵ Tzaj ne se qui'yaj so' ndaa vaa 'yaj nij xrej ata suun nocoo doj man rihaan chumii nihánj ma'. Nij xrej me se nicaj nij xrej ton man xcuu atúj nij xrej rá rej guee doj yo' daj a yo' adonj. Tzaj ne ne cachiin niganj rque Jesucristó ton man ma'an so' rihaan Diose man adonj. ²⁶ 'O se sese vaa che'é qui'yaj so' danj, ne no xcúun so' que'ee ndo'o quiran' so' sayuun asij gaa qui'yaj Diose chumii nihánj ndaa cuano adonj. Tzaj ne yaj ro', nichrun' quinavij chumii nihánj, ne ndaa yaj ca'na' Jesucristó rihaan chumii nihánj, ne orún' uun cavi' so' che'é ní', ne navij nu' cacun' tumé ní' nanj adonj.

²⁷ Dan me se ne'en ní' daj quiran' 'o 'o ní' sij man

rihaan chumij nihánj, ne dan me se ne'en ní' se vaa orún' uun cavi' 'o 'o ní', gaa ne canicun' ní' rihaan Diose, ne ca'ne' so' cacun' che'é ní' nanj adonj. ²⁸ Ne dan me se che'é se orún' uun cavi' Jesucristó, ne tinavij so' cacun' tumé que'ee yuvij ro', vaa güii ca'na' uún so' rihaan chumij nihánj ei. Tzaj ne nuveé che'e rej cavi' uún so' che'é cacun' tumé yuvij me ca'na' so' ma'. 'O se ca'na' so', ne ní' sij na'vij ndo'o man so' ro', cavij sa' ní' rihaan Diose, qui'yaj so' adonj.

10

¹ 'O se ase vaa nij se sa' quene'en ní' rej xraj vaa se-tucuanj Moisés, tzaj ne nuveé ma'an nij se sa' yo' me tucuaán yo' ma'. 'O se ticavi' nii man xcuu, ne rqué nii xcuu yo' rihaan Diose, ne inanj danj 'yaj nii 'o yo' 'o yo' nanj adonj. Dan me se taj güii yo'o cunu sa' ya nij síi rqué rasuun yo' rihaan Diose ma'. ² Dan me se x'néj cacun' xraá nij síi rqué xcuu rihaan Diose, tzaj ne quene'en uún nij so' se vaa vaa doj cacun' tumé uún nij so', ne che'é dan se ca'ne' rá nij so' ga suun rqué xcuu cavi' rihaan Diose a ma'. ³ Dan me se che'é xcuu cavi' rqué nij so' rihaan Diose ro', che'é dan 'o yo' 'o yo' me se ne quini'yon nij so' se vaa sij tumé ya cacun' me nij so' a man adonj. ⁴ 'O se taj se qui'yá' quinavij cacun' tumé yuvij qui'yaj ton man scúj toró do', ton man tana do' a ma'. ⁵ Che'é dan ca'na' Jesucristó rihaan chumij nihánj, ne ca'mii so' rihaan Diose, cataj so':

—Taj se uun xcuu rque nij yuvij cavi' rihaan so' a ma'. Taj se uun nu' nij rasuun rque yuvij rihaan so' a ma'. Tzaj ne nee manj ro', vaa se uun rihaan so', ne che'é dan qui'yáa so' nee manj

adonj. ⁶ Dan me se ne niha' rá so' ni'yaj so' xcuu acaa che'é cacun' ma'. ⁷ Dan me se cataj 'unj: “Veé 'unj nicun' rihaan so' 'na'. Rihaan daán so' yanj libró nó nana a'mii che'é 'unj, se vaa qui'yáa 'unj nu' se vaa me rá so' qui'yáj, Ataj”, taj 'unj rihaan so' a —taj nana ca'mii Jesucristó rihaan Diose nana no rihaan danj Diose a.

⁸ Dan me se cataj so' se vaa xcuu rqué yuvii rihaan Diose do', 'núú rqué yuvii rihaan Diose do', xcuu acaa do', xcuu avi' che'é cacun' do', ne achiin rihaan Diose ma'. Ne ne niha' rá Diose ni'yaj Diose rasuun yo' a man adonj. Ne nanj rasuun yo' me se rqué nij síi noco' se-tucuanj Moisés rihaan Diose nanj adonj.

⁹ Gaa ne cataj uún so' a:

—Veé 'unj nicun' rihaan so', 'na' qui'yáa 'unj nu' se vaa me rá so' qui'yáj á —taj uún so' a.

Veé dan me tinavij so' tucuaán nga yo', ne vaa tucuaán naca cuchruj so' canoco' ní' a. ¹⁰ Ne che'é se yuun che'e nago' Jesucristó man ma'an so' rihaan Diose ndaa vaa guun rá Diose qui'yaj so' ro', che'é dan aj cunuu sa' ní' rihaan Diose adonj.

¹¹ Ne xa' taran' nij xrej, tzaj ne yo'o nicun' nij so' 'yaj suun nij so' rihaan Diose daj a güii, ne nanj xcuu do', 'núú do', rqué nij so' rihaan Diose, tzaj ne taj se qui'yá' x'nee cacun' xráa yuvii qui'yaj rasuun yo' ma'. ¹² Tzaj ne Jesucristó me se orún' uun ca'vej so' cavi' so' che'é nij yuvii, ne yuun cavi' so' che'é nu' cacun' ata' nij yuvii nanj adonj. Dan me se rqué ma'an so' man so' rihaan Diose che'é nu' cacun' tumé yuvii, gaa ne ca'anj cayáan so' x'núú Diose rej nuva' Diose ei. ¹³ Ne cuano

nihánj me se na'vij uun Jesucristó ndaa se qui'yaj canaán Diose rihaan taran' nij síj taj ri'yunj man Jesucristó, gaa ne quirij ta'nga' Jesucristó rihaan taran' nij so' adonj. ¹⁴ 'O se orún' uun nago' so' man ma'an so' rihaan Diose, ne che'é dan yo'o cunu sa' nij síj sa' noco' man Diose nu' cavii nu' ca'anj ei. ¹⁵ Ne ma'an Nimán Diose taj xna'anj uún rihaan ní' daj quiran' ní' ei. Asino yaan cataj so':

¹⁶ —Dan me se ino doj gaa nana naca yo' nana tucu'yón 'unj rihaan nij so' asa' quisij güii yo' adonj. 'O se ca'nej 'unj xrej 'unj nimán nij so', ne cachron 'unj letrá nana yo' cúu raá nij so' daj qui'yaj nij so', ne quene'en ma'an nij so' qui'yaj nij so' rasuun sa' adonj —taj síj 'nij ra'a man ní' a.

¹⁷ Gaa ne cataj uún so':

—Ne güej nu' cacun' tumé nij so' xraá nij so', qui'yáj á —taj uún Nimán Diose a.

¹⁸ Ne che'é se aj caráj x'naa Diose che'é cacun' tumé ní' ro', che'é dan ca'ne' rá ní' ga suun rqué rasuun rihaan Diose che'é cacun' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcúún ní' canoco' raan ní' man Diose a

¹⁹ Dan me se che'é se cayanj ton man Jesucristó ro', che'é dan taj che'é cuchu'vij' ní' catuu ní' rá rej guée xta' a ma'. Dan me se taj che'é cuchu'vij' ní' canicun' ní' rihaan ma'an Diose, man tinuj, man nocoj. ²⁰ 'O se cavi' nee man Jesucristó, ne inanj danj ca'núj so' chrej naca rihaan ní' catuu ní' rihaan Diose, ne gaa i'na' ní' rihaan Diose nanj adonj. ²¹ Ne xrej sa' uxrá me uún Jesucristó che'é ní' sij noco' man Diose nanj ei. ²² Che'é dan no xcúún ní' cuchu' ní' rihaan Diose, ne che'é se amán

rá ní' ni'yaj ní' man Jesucristó, che'é dan guun ya uxrá rá ní' se vaa ca'vee canoco' sa' ní' man Diose, ne 'o cyaan gaá rá taran' ní' ei. Dan me se 'o cyaan gaá rá taran' ní', che'é yan quisíj nanó rá ní' che'é cacun' tumé ní', ne cunuu sa' ya nimán ní', qui'yaj ní', gaá canoco' ní' man Jesucristó nanj chuguanj. Ne cata' ne ní' rque na sa', ne cunuu sa' ya nee man ní' nanj adonj.

²³ Ne yo'o cuchuman rá ní' se vaa ya cavii sa' ní', ne se guun vij rá ní' daj chihaa míj mei. 'O se vaa che'é gaá nucuaj rá ní' man síí cataj se vaa sa' qui'yaj so' che'é ní' á. ²⁴ Ne xcay ní' cuentá che'é tinúú ní' daj qui'yaj ní' ne sa' doj cunuu 'ee rá nij tinúú ní' man tuvi' so', ne doj a qui'yaj suun nij tinúú ní' suun sa' che'é Diose a. ²⁵ Ne se tanáj ní' tucuáán nuu chre' ní' ga tinúú ní' ma'. 'O se vaa yuvii ne noco' tucuáán yo', tzaj ne no xcúún soj nago' soj chrej nucuaj man tinúú soj gaá nuu chre' soj ei. Ne yaj ro', me se doj a cunuu chre' soj, che'é yan ne'en soj se vaa nichrun' quisij güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumii nihánj nanj adonj.

²⁶ 'O se sese aj canoco' ní' nana ya nana nari' ní', gaá ne sese quirii nimán ní' qui'yaj ní' cacun', ne taj vaj yo'ó se vaa qui'yaj ní' gaá ne caraá x'naa Diose uún che'é cacun' tumé ní' a ma'. ²⁷ Dan me se nique ní', ne vaa güii ca'ne' Diose cacun' che'é ní', ne gaá yo'o ya'an, ne guun niha' uxrá rá ya'an yo' cha ya'an yo' man nij síí taj ri'yunj man Diose nanj adonj. ²⁸ Xa' nij síí noco' se-tucuanj Moisés, tzaj ne sese 'yaj 'o tuvi' nij so' cacun', ne sese vaa vij va'nuij síí quene'en se vaa 'yaj so' cacun', ne se cunuu 'ee rá nii man so' a ma'. Maan se avi' so' cuaj, 'yaj nii nanj á. ²⁹ Ne nij uxrá doj gaá sayuun quiran'

síj taj ri'yunj man ma'an ta'núí Diose adonj. 'O se ton man Jesucristó ro', qui'yaj cunuu sa' ní' rihaan Diose ne yo'o canoco' ní' chrej sa' cuchruj Diose che'é ní' ei. Tzaj ne taj yu'vee nó ton yo', rá nij síj tanáj xcō se-nānā Jesucristó a ma'. Ne quij a'mii nij so' rihaan Nimán Diose síj qui'yaj ndo'o se luj che'é ní' ei. ³⁰ 'O se aj ne'en ní' daj ca'mii Diose, cataj Diose:

—'Uñj me síj nō xcúún qui'yaj sayuun man yuvij tumé cacun' a. Yā naru'vee 'uñj nu' che'é se vaa qui'yaj nij so' rihaan chumii nanj á —taj Diose a.

Ne taj uún Diose:

—'Uñj sij 'nij ra'a man soj ro', ca'nej cacun' che'é soj sij noco' manj adonj —taj uún Diose a.

³¹ Dan me se cuchu'vi' ndo'o vaa me se vaa quiran' nij síj tanáj ra'a Diose vaa i'na' ya adonj.

³² Dan me se cunuû rá soj daj qui'yaj soj gaa guun che'e soj canoco' soj man Jesucristó ei. Dan me se gaa guun che'e soj canoco' soj man Jesucristó, ne síj xcaj cuentá me soj, ne guun nucuaj soj quiran' soj sayuun, ne yo'o raan canoco' soj man Jesucristó chuguanj. ³³ Ne quene'en yuvij daj sij me soj, ne nachri' nij yuvij ni'yaj nij yuvij man soj, ne qui'yaj nij yuvij sayuun man soj, ne guun tuvij' soj ga yo'ó nij síj ran' sayuun yo' a. ³⁴ 'O se cunuu 'ee rá soj man tinúú soj nij síj 'nij taga', ne guun niha' rá soj ni'yaj soj se vaa ca'nej yuvij si'yaj soj che'é se sij noco' man Jesucristó me soj a. 'O se ne'en soj se vaa sa' doj vaa si'yaj soj rasuun nicaj soj rej xta', ne rasuun yo' me se daj chihaa míj se quinavij rasuun yo' a man adonj. ³⁵ Dan me se se gaa cuchu'vi' soj canoco' soj man Jesucristó, ne se ca'ne' rá soj ma'. Ne 'o veé danj gaa rá soj nu' cavii

nu' ca'anj ei. Che'é yan a'néé nucuaj nimán soj ro', vaa güii, ne nocoo ya vaa rasuun quiri' soj ei. ³⁶ 'O se vaa che'é gaá inaj nimán soj, ne yo'o qui'yaj soj se vaa me rá Diose qui'yaj soj, ne vaa güii nacaj soj nu' se vaa cataj Diose nacaj soj chuguanj.

³⁷ Dan me se danj Diose taj se vaa nichrun' ca'na' sí ca'na', ne se guun raan so' ma'. ³⁸ Ne sí sa' rihaan Diose ro', maan che'é se amán rá so' ro', che'é dan yo'o cayáan so' ga Diose adonj. Tzaj ne sese canicaj so' rej xco so', ne se gaa niha' rá Diose quene'en Diose man so' a ma', taj danj Diose a.

³⁹ Tzaj ne nuveé sij anicaj rma'an rej xco me ní ma'. Che'é dan se quiri' ní ma'. 'O se sij nucuaj rá man Diose me ní, ne che'é dan quinanii nimán ní rihaan sayuun adonj.

11

Nana nihánj taj xna'anj daj 'yaj sí amán rá ni'yaj man Diose a

¹ Vaa se ne ruvi' ni'yaj yuvi, tzaj ne guun ya rá ní se vaa ya vaa nu' nij rasuun yo' ei. Tzaj ne orún' ní sij amán rá ni'yaj man Diose me nij sí amán rá se vaa ya vaa nu' nij rasuun yo' chuguanj. ² Ne nij sí man gaa naá ro', amán rá nij so' ni'yaj nij so' Diose, ne che'é dan gaa naá cataj Diose se vaa sí sa' me nij so' ei.

³ Xa' ma'an ní', tzaj ne che'é se amán rá ní ni'yaj ní' Diose ro', che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa ca'mii Diose, gaa ne guun nu' nij chumii, qui'yaj so' adonj. Dan me se nicaj Diose rasuun ne ruvi', ne qui'yaj Diose nu' rasuun ruvi' ni'yaj ní' adonj.

⁴ Xa' sí cu'naj Abel, tzaj ne che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan sa' doj vaa se rqué so' rihaan Diose, ne tinúú so' Caín me se nij doj vaa rasuun rqué so' man Diose adonj. Che'é dan cataj Diose se vaa sa' vaa nimán sí cu'naj Abel, ni'yaj Diose che'é nij rasuun rqué sí cu'naj Abel rihaan Diose a. Dan me se che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan yaj taj xna'anj yuvi che'é so' daj qui'yaj so' gaa naá nanj adonj.

⁵ Xa' sí cu'naj Enoc, tzaj ne che'é se cuchumán ndo'o rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan vaa i'na' so' cavii so' ca'anj so' rej xta' rej yanj Diose, ne ne ca'vej rá Diose cavi' so' ma'. Dan me se nano' ndo'o nii man so', tzaj ne ne nari' nii man so' a ma'. Maan se naxcaj nu' Diose man so' ca'anj so' rej xta' nanj adonj. 'O se gaa ataa cavii so' rej xta', ne cataj xna'anj Diose che'é so' se vaa guun niha' uxrá rá Diose ni'yaj Diose man so', che'é se sí sa' guun so' rihaan Diose ei. ⁶ Tzaj ne sí ne amán rá ni'yaj man Diose ro', daj chihaa míj se guun niha' rá Diose ni'yaj Diose man so' a ma'. 'O se sí me rá cuchí' rihaan Diose ro', no xcuún so' cuchuman rá so' se vaa ya vaa Diose, ne vaa che'é cuchuman rá so' se vaa naru'vee ma'an Diose rihaan nij sí nano' ya man Diose ei.

⁷ Dan me se sí cu'naj Noé, tzaj ne che'é se cuchumán ndo'o rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan, nda' se ataa quene'en so' daj gaa sayuun qui'yaj Diose man chumi' nihánj, tzaj ne maan che'é se ve'é cuno so' nana cataj xna'anj Diose rihaan so', ne che'é dan qui'yaj so' rihoo xij chéé rihaan na, ne che'é dan me quinanii nij tuví' nij so' rihaan sayuun yo' adonj. Ne maan che'é se

cuchumán ya rá so' ni'yaj so' Diose, che'é dan cuta' so' cacun' ya xráá nij yuvii man rihaan chumii se vaa ne ca'vej rá nij yuvii cuno nij yuvii se-nana Diose, ne guun ma'an so' síi sa' ni'yaj Diose adonj.

⁸ Dan me se síi cu'naj Abraham uún me se che'é se cuchumán ndo'o rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan cuno so' rihaan Diose gaa canacúún Diose man so', ne cavii so' ca'anj so' rej rque Diose yo'óo guun to'oj so' vaa güii a. Dan me se a doj ne quene'en so' me rej cuchí' so', tzaj ne ne guun vij rá so' ma'. Maan se cavii so' ca'anj so' adonj. ⁹ Dan me se maan che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan cavii so' chiháán so' ca'anj so' rej cataj xna'anj Diose se vaa guun to'oj so' ei. Ne gaa cuchí' so' yo'óo yo', ne to'oj yo'óo yuvii me yo'óo yo', tzaj ne veé danj quináj síi cu'naj Abraham yo', ne cuta' so' ve' mantá, ne yáán so' ga ta'níi so' síi cu'naj Isaac do', ta'nij si'no so' síi cu'naj Jacob do' a. Taran' nij so' me síi guun to'oj yo', cataj Diose rihaan síi cu'naj Abraham a. ¹⁰ Danj qui'yaj síi cu'naj Abraham, cuno so' rihaan Diose, che'é se sij na'vij ndo'o cayáán yo'óo chuman' nocoo chuman' naj rej xta' me so' a. Ne nuveé ve' mantá uun me chuman' yo' ma'. 'Q se raan ndo'o vaa tacóo nu' ve' naj chuman' yo' ei. 'Q se ma'an Diose cuchruj chuman' yo', ne ma'an Diose qui'yaj nu' chuman' yo' adonj.

¹¹ Dan me se che'é se cuchumán rá síi cu'naj Abraham ni'yaj so' Diose ro', che'é dan nda' se chana ituun me nica so' chana cu'naj Sará, ne nda' se chii nga me ma'an so', tzaj ne guun nucuaj rá so' man Diose se vaa ca'ngaa ta'níi so', che'é se cuchumán rá so' se vaa Diose me síi qui'yaj nu'

se vaa cataj xna'anj ma'an Diose rihaan so' adonj.
 12 Dan me se nda' se daj doj cavi' sí chii nga yo',
 tzaj ne xna'anj ndo'o nij so', ne ase vaa que'ee
 ndo'o nij yati' man rej xta' ro', danj vaa guun
 que'ee uxrá nij tuví' nij so' nij sí israelitá yo', ne
 dan me se ase vaa naj yo'óo chruu tu'va na ya'anj
 ro', cunudanj vaa xna'anj nij so' nanj adonj.

13 Dan me se yo'o cuchumán rá taran' nij sí man
 gaa naá ni'yaj nij so' Diose ndaa se cavi' taran'
 nij so' ei. Ne ne quirí' ma'an nij so' se vaa cataj
 xna'anj Diose se vaa rque Diose rihaan nij tuví'
 nij so' ma'. Tzaj ne quene'en nij so' se vaa vaa
 güii qui'yaj Diose cunudanj yo', ne che'é dan guun
 niha' rá nij so' nanj adonj. Ne cataj xna'anj nij
 so' se vaa nuveé chihanj nij so' me chumií nihánj
 ma'. Maan se vaj uun nij so' doj rihaan chumií
 nihánj, ne sí man yo'ó chumií me nij so', cataj
 ma'an nij so' nanj adonj. 14 Ne sí a'mii danj me se
 nata' nij so' se vaa nano' uxrá nij so' yo'ó chumií
 guun chihanj nij so' ei. 15 Ne sese guun rá nij so'
 se vaa sij chihanj chumií nihánj me nij so', ne gaa
 ya'núj rihaan nij so' nanicaj nij so' chiháán nij so'
 chuman' naj rihaan chumií nihánj, tzaj ne ne guun
 rá nij so' danj ma'. 16 'O se guun ndo'o rá nij so'
 cane nij so' chuman' sa' doj chuman' naj rej xta' ei.
 Ne sese taj vaj chuman' sa' cayáán nij so' vaa güii,
 ne guun na'aj Diose gaa nanj ei. Tzaj ne taj che'é
 guun na'aj Diose ma'. 'O ya vaa chuman' nocoo
 cayáán nij so', qui'yaj Diose ei.

17 Ne che'é se cuchumán rá sí cu'naj Abraham
 ni'yaj so' Diose ro', che'é dan gaa guun rá Diose
 quene'en Diose sese raan ya noco' so' man Diose,

ne ca'vej rá síi cu'naj Abraham ticavi' so' rihaan Diose man orún' ta'níi so' Isaac síi rqué ma'an Diose man so' a. Dan me se danj qui'yaj síi cu'naj Abraham yo', che'é se me ndo'o rá so' ni'yaj so' Diose a. Ne Isaac me síi rqué Diose guun ta'nij síi cu'naj Abraham, ndaa vaa cataj xna'anj Diose rihaan so' se vaa gaa ta'níi so' a. ¹⁸ Dan me se cataj xna'anj Diose rihaan síi cu'naj Abraham se vaa cumán ndo'o ta'níi ta'nij si'no síi cu'naj Abraham qui'yaj síi cu'naj Isaac yo' a. ¹⁹ Ne nda' se guun ndo'o rá síi cu'naj Abraham ca'ngaa ta'níi ta'nij si'no so', tzaj ne ca'vej rá so' ticavi' so' man síi cu'naj Isaac rihaan Diose nanj chuguanj. 'O se guun rá so' se vaa guun nucuaj Diose cunu i'na' uún yuvi qui'yaj Diose asa' cavi' yuvi, rá so' a. Dan me se ya uxrá, ne daj doj se cavi' síi cu'naj Isaac, qui'yaj Abraham, tzaj ne caráan Diose rihaan so', ne tanáj uún Diose man síi cu'naj Isaac rihaan síi cu'naj Abraham a.

²⁰ Dan me se síi cu'naj Isaac me se che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan cataj so' se vaa qui'yaj Diose se luj che'é roj ta'níi so' síi cu'naj Jacob ga síi cu'naj Esaú a. Ne cataj xna'anj so' daj gaa quiran' roj ta'níi so' rej rihaan roj so' a.

²¹ Dan me se síi cu'naj Jacob me se che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose ro', che'é dan gaa nichrun' cavi' so', ne cataj so' se vaa qui'yaj Diose se luj che'é roj ta'níi síi cu'naj José, ne dan me se ru'maan so' se-garroté so' rihaan yo'óo, ne quina'víj ndo'o so' rihaan Diose a.

²² Ne dan me se síi cu'naj José me se che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose, che'é dan gaa

nichrun' cavi' so', ne nuchruj raa so' daj qui'yaj nij yuvii israelita ga cúu man so' asa' curihanj nij so' Egipto vaa güii, ne che'é dan cataj xna'anj so' se vaa asa' cavii nij sí israelita rej Egipto, ne quirii nij so' cúu man ma'an so' nicaj nij so' ca'anj nij so', cataj so' rihaan nij so' a.

²³ Dan me se Moisés me se che'é se cuchumán rá nij tuvi' sí cu'naj Moisés ni'yaj nij so' Diose ro', che'é dan va'nuj ya yavii caxrij yuve nij so' man Moisés gaa ca'ngaa so' a. Danj qui'yaj nij so' che'é se quene'en nij so' se vaa ve'é ndo'o vaa ne'ej yo' a. Ne ne kuchu'vi' nij so' rihaan sí nicaj suun rey sí cataj xna'anj se vaa cavi' nu' ta'nii nij so' ne'ej sno'o cunii a ma'.

²⁴ Che'é se cuchumán rá ma'an sí cu'naj Moisés ni'yaj so' Diose ro', che'é dan gaa cachij so', ne ne ca'vej rá so' cataj yuvii se vaa ta'nij si'no sí nicaj suun rey cu'naj Faraón me so' ma'. ²⁵ 'O se ca'née nimán so' quiran' so' sayuun ga nij yuvii nocó' man Diose nanj adonj. 'O se sa' a doj vaa canocó' man Diose, rá so', ne nij vaa guun niha' rá' qui'yá' cacun' rihaan Diose yaj vaa i'na' rihaan chumii nihánj, rá so' a. ²⁶ Dan me se vaa yu'vee ndo'o nó sayuun quiran' so' che'é sí ca'nej Diose tinanii man yuvii man rihaan chumii nihánj rihaan sayuun, ne taj yu'vee nó taran' nij rasuun sa' man rej cu'naj Egipto, rá so', ne ve'é a doj canocó' man Diose, rá Moisés a. 'O se aj navij nu' nuchruj raa so' che'é nu' rasuun sa' rque Diose man so' ei. ²⁷ Che'é se cuchumán rá so', che'é dan tanáj so' Egipto ca'anj so', ne ne kuchu'vi' so' daj qui'yaj sí nicaj suun rey man so' ma'. Nda' se ne ruvi' Diose ni'yaj yuvii, tzaj ne ase 'yaj sí ruvi' nicun' Diose

rihaan ro', danj qui'yaj sí cu'naj Moisés, yo'o canoco' so' man Diose adonj. ²⁸ Che'é se cuchumán rá so' ni'yaj so' Diose, che'é dan cuchruj so' cha'anj cu'naj pascuá navij rá nij yuvií israelitá, ne cataj xna'anj so' rihaan nij yuvií israelitá se vaa caxrii nij so' ton matzinj tu'va ta'yaa rihaan tucuá nij so', gaa ne se gaa nanj cavi' ta'níi nij so' sí chava' qui'yaj se-mozó Diose sí 'yaj avi' ndo'o yuvií, taj Moisés rihaan nij so' a.

²⁹ Dan me se nij yuvií israelitá me se che'é se cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' Diose ro', che'é dan guun nucuaj nij so' cachén nij so' tanuu na ya'anj cu'naj Na Ya'anj Ve'ej a. Ne ca'ne' na ya'anj yo' man yo', ne quináj yo'óo nacoo inanj cachén nij so', qui'yaj Diose a. Tzaj ne gaa guun rá nij sí man Egiptó cachén nij so' rihaan yo'óo nacoo yo' me se caráán na xráá nij so', ne canó xráá nij so', qui'yaj na yo' a.

³⁰ Ne che'é se cuchumán rá nij yuvií israelitá ni'yaj nij so' Diose ro', che'é dan cachén chij ya güii gaa aman tucuachriin nij so' nu' anicaj chuman' cu'naj Jericó, ne canee nu' chingá nicun' nu' anicaj tu'va chuman' yo', qui'yaj Diose, che'é yan cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' Diose a.

³¹ Dan me se che'é se cuchumán rá chana niha' rá ga chii chana cu'naj Rahab ni'yaj no' Diose ro', che'é dan ne cavi' no' ga yo'óo nij sí man chiháán no' sí ne ca'vej rá cuno rihaan Diose a. Maan se ve'é nacaj no' man roj sí israelitá sí me rá quene'en daj vaa nu' chiháán no', ne ne qui'yaj no' sayuun man roj so' a.

³² Ne me yo'óo nana cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj, rá soj ga. 'O se achén ndo'o orá, 'yáá 'unj, ne

ataa cataj xna'anj 'un̄j che'é sí cu'naj Gedeón do', che'é sí cu'naj Barac do', che'é sí cu'naj Sansón do', che'é sí cu'naj Jefté do', che'é sí cu'naj David do', che'é sí cu'naj Samuel do', che'é yo'ó taran' nij síí nata' se-n̄an̄a Diose gaa naá do', nan̄j chuguan̄j. ³³ Dan me se che'é se cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' Diose ro', che'é dan qui'yaj canaán nij so' rihaan síí nicāj suun rey do', ca'ne' sa' nij so' cacun' che'é yuvii do', quiri' nij so' se vaa cataj xna'anj Diose quir̄i' yā nij so' do', guun nucuaj nij so' caráán nij so' tu'va chuvaá do', ³⁴ tina'áj nij so' ya'an yuvaá se gaa nan̄j cacaā nij so' qui'yaj ya'an do', quinanii nij so' rihaan yuvii nicāj neê espadá me rá ticav̄i' man nij so' do', nari' nucuaj nij so' qui'yaj Diose gaa ninaj nij so' do', guun nucuaj nij so' qui'yaj canaán nij so' rihaan síí man yo'ó chuman' síí cunu' gā nij so' do' ei. ³⁵ Ne vaa nij chanā cuchumán rá ni'yaj man Diose se vaa yā cunu i'na' uún tuvi' nij chanā síí cavi', ne yā uxrá cunu i'na' uún tuvi' nij chanā yo' ei.

Ne yo'ó ta'aj nij síí cuchumán rá ni'yaj man Diose ro', quita'aa nii numíj nii man nij so', ne go' uxrá nii man nij so' ndaa se cavi' nij so' ei. Dan me se cavi' nij so' che'é se ne ca'vej rá nij so' cataj nij so' se vaa nij vaa Diose a. 'Q se sa' doj cav̄i' nij so' che'é Diose, ne ve'é doj cunu i'na' uún nij so' vaa güii qui'yaj Diose, rá nij so' a. ³⁶ Ne yo'ó ta'aj nij so' me se ca'nga' nacōo yuvii ni'yaj yuvii man yo'ó ta'aj nij so', ne go' yuvii cuartá xráá nij so', ne yo'ó ta'aj nij so' me se numíj nii aga' ne' ra'a nij so', ne caxríj nii taga' man nij so' chuguan̄j. ³⁷ Yo'ó ta'aj nij so' cavi', qui'yaj yuvii gaa go' nij

yuvii yahij man nij so' a. Ne ta'aj nij so' ro', ca'ne' aga' seraa a'ne' chruun man nij so' a. Go' yuvii neê espadá man ta'aj nij so' a. Ne dan me se taran' nij sí sa' yo' me se cachéé uun nij so' rej xraj rej rque rihaan chumii nihánj, ne taj vaj ve' sa' cayáán nij so' ma'. Ne inanj nuj matzinj do', nuj tana do', cunuû nij so' ei. Ne sí nique uxrá me nij so', ne sí cachiin ndo'o rasuun rihaan guun uún nij so', ne sí nij uxrá quiran' guun uún nij so', qui'yaj yuvii ei. ³⁸ Dan me se sij sa' uxrá me nij so', ne ne nó xcúún nij yuvii man rihaan chumii nihánj cayáán nij so' ga nij yuvii nihánj a man adonj. Dan me se táá ri'yunj yuvii man nij so' rihaan chumii nihánj, ne dan me se unánj nij so' tucúa nij so', ne vaj nij so' rej tacaan do', rej quij do', atúj nij so' rque yu'uj taj yujej do', rque yu'uj taj rque yo'óó do', 'yaj nij yuvii yo' nanj adonj.

³⁹ Ne dan me se nda' se guun niha' rá Diose ni'yaj Diose man cunudanj nij so' che'é se cuchumán rá nij so' ni'yaj nij so' Diose, tzaj ne ne quirí' nij so' nu' se vaa cataj xna'anj Diose se vaa qui'yaj Diose che'é nij sí noco' man so' ma'. ⁴⁰ 'O se aj ne'en Diose se vaa sa' doj gaa suun qui'yaj suun ní' che'é so', ne che'é dan ne ca'vej rá Diose cunu sa' inanj nij sí cumán gaa naá yo' rihaan Diose, gaa ataa cunu sa' ma'an ní' rihaan so' ma'. 'O se che'é ní' me guun raan qui'yaj Diose nu' se sa' che'é nij sí cumán gaa naá yo' adonj.

12

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se ca'ne' rá ní' ga suun noco' man Diose á

¹ Dan me se sa' uxrá vaa nij síi man gaa naá, ne cuano nihánj me se man nij so' nu' anicaj rej x'nuj ní' ni'yaj nij so' man ní' daj 'yaj ma'an ní' adonj. Che'é dan ne daj qui'yaj ní', rá soj ga. Maan se tanáj xcō ní' nu' se vaa caráán chrej rihaan ní' qui'yaj suun ní', ne tanáj xcō ní' nu' chrej chi'ii ei. 'O se sayuun ndo'o vaa tanáj xcō ní' chrej chi'ii yo' adonj. Ne dan me se yo'o qui'yaj suun ní' nu' suun vaa rihaan ní' ei. Dan me se ase vaa síi unánj tico tuvi' ro', danj gaa ní', ne se ca'ne' rá ní' ca'anj ní' rej rihaan ní' ma'. ² Tzaj ne yo'o ni'yaj ní' rej nicun' Jesucristó, ne veé so' me síi cuchruj tucuáán amán rá ni'yaj man Diose ei. Dan me se cuchumán rá ma'an so' ni'yaj so' Diose, ne so' me síi quisíj qui'yaj ya nu' suun vaa rihaan so' che'é rej canoco' ní' man so' adonj. Dan me se guun rá Jesucristó se vaa cavii sa' yuvii qui'yaj so', ne quene'en so' se vaa guun niha' rá so' sese cavii sa' nij yuvii, ne che'é dan guun nucuaj so' cavi' so' rihaan rcutze, ne ne xcaj so' cuentá che'é rej ca'nga' nacojo yuvii ni'yaj yuvii man so' ma'. Ne xcaj ní' cuentá se vaa x'núú Diose rej nuva' Diose ro', ne so' cuano, uun chij so' ga Diose chuguanj. ³ Che'é dan me nuchruj raa soj se vaa ase vaa taj ri'yunj yuvii tumé cacun' man soj ro', danj táa ri'yunj yuvii tumé cacun' man uún so' chuguanj. Tzaj ne ne ca'ne' rá so' ma'. Tananj soj uún, ne nuchruj raa soj, ne se ninaj nimán soj mei.

⁴ Dan me se 'yaj ndo'o nij síi tumé cacun' sayuun man soj, tzaj ne aj ne'enj se vaa na'vej uxrá rá soj qui'yaj soj cacun' ga nij so' ma'. Ne nda' se sayuun 'yaj nij so' man nij soj, tzaj ne ne cavi' nij

soj, qui'yaj nij so' mei. ⁵ Ne aj ni'yón soj chrej nucaj nō rihaan danj Diose, nanj raj a. Dan me se ase vaa ta'ní Diose vaa soj, taj nana yo' chuguanj. Ne nihánj me se taj nana yo' ei: “Cunó so' ca'mij, ta'nij ne'ej. Se guun nachri' so' chrej sa' rqué sí 'nij ra'a man ní' mán so' ma'. Ne se quiri' rá so' asa' caxrij yuvaa sí 'nij ra'a man ní' mán so' che'é cacun' 'yáa so' mei. ⁶ 'O se sí 'nij ra'a man ní' me se tucu'yón so' man taran' ní' sij 'ee rá so', ne uun yuvaa so' man taran' nij sí nacaj so' guun ta'nij so', sese qui'yaj nij so' cacun' adonj.” Dan me se nu' nana yo' me a'mii danj Diose ei. ⁷ Dan me se sese guun nucaj soj gaa axrij yuvaa Diose man soj, ne cunaj ndo'o vaa yo' ei. Dan me se ase 'yaj nij sí man nihánj ga ta'ní so' ro', danj 'yaj Diose ga soj chuguanj. Ne me sij ta'nij me yo'o so' sese ne yuvaa rej so' man so' ne ne narqué rej so' chrej rihaan so' ga. Daj chihaa mij se cavii sa' sí vaa danj ma'. ⁸ 'O se cunudanj yuvii yuvaa rej man sese qui'yaj nij so' cacun' ei. Tzaj ne sese ne yuvaa rej ní' Diose man soj, ne nuveé ta'nij Diose me soj gaa a ma'. Dan me se taj vaj rej soj gaa mei.

⁹ Dan me se vaa rej ní' sí ne rihaan chumii nihánj, ne caráj cochroj ní' rihaan nij so' gaa narqué nij so' chrej rihaan ní' daj qui'yaj ní' adonj. Che'é dan táa a doj sese cunō sa' ní' rihaan Diose chuguanj. 'O se rej nimán ya ní' me Diose chuguanj. Dan me se yo'o gaa i'na' nimán ní', qui'yaj so' ei. ¹⁰ Dan me se gaa me ní' xnii ro', doj güii me yo', ne güii yo' me se tucu'yón rej ní' rihaan ní' daj qui'yaj ní' cavii sa' ní', ne narqué so' chrej man ní' adonj. Dan me se qui'yaj rej ní' ndaa vaa

me rá ma'an so' ga ní' ei. Dan me se Diose me se sa' uxrá doj cavii sa' ní', qui'yaj xrej so' chrej sa' chuguanj. Dan me se ase vaa Diose, sa' inanj vaa so' ro', danj gaa sa' inanj ma'an ní', qui'yaj Diose ei. ¹¹ Tzaj ne ya uxrá, ne gaa tihaj narqué nii chrej man ní', ne sayuun uxrá vaa nari' ní' daj qui'yaj ní', ne ne niha' uxrá rá ní' ma'. 'O se nanó rá ní', gaa sayuun vaa yo' adonj. Tzaj ne achén doj, ne nuu sa' nimán ní' 'yaj chrej sa' yo', ne nuu xej nimán ní', 'yaj yo' ei.

¹² Che'é dan ase 'yaj síi naqui'yaj nica ra'a do', tacóo do', danj qui'yaj soj, naqui'yaj nica soj nimán soj sese vaa vij nimán soj ei. ¹³ Ne ase 'yaj síi naqui'yaj sa' chrej cachee yuvii ro', danj qui'yaj soj, nuchruj raa soj daj qui'yaj nimán soj ei. Asa' quisíj qui'yaj soj danj, gaa ne ca'vee se nuveé sij noco' sa' chrej sa' me soj, tzaj ne se tanáj nu' soj chrej sa' ma'. 'O se cunu sa' soj adonj.

¹⁴ Dan me se tirquee soj gaa díj cayáan soj ga cunudanj yuvii ei. Ne tirquee soj cunu sa' soj ndaa vaa ma'an Diose ei. 'O se sese taj vaj se sa' yo', ne daj chihaa míj se quene'en ní' man síi 'nij ra'a man ní' ma'. ¹⁵ Ne tumé soj man soj, gaa ne se gaa nanj tanáj yo'o tinúú soj se luj qui'yaj Diose che'é ní' ei. Dan me se se guun nachri' yo'o tinúú soj ni'yaj so' tinúú so' ma'. Tadó uxrá soj che'é se 'o síi nachri' ni'yaj tinúú ro', qui'yaj quirí' rá que'ee tinúú soj ei. ¹⁶ Ne se guun cataj yo'o tinúú soj se vaa taj se uun se-nana Diose mei. 'O se ase vaa síi cu'naj Esaú síi cane gaa naá vaa síi a'mii danj chuguanj. Dan me se síi chava' me síi cu'naj Esaú, tzaj ne nu' rasuun sa' tanáj rej so' rihaan so' me

se cutu'véj so' nu' rasuun sa' yo' rihaan tinúú so', che'é se guun rá so' rque tinúú so' doj se chá chá so' chuguanj. ¹⁷ Ne aj ne'en soj se vaa cachén doj, gaa ne guun rá uún síí cu'naj Esaú cataj rej so' se vaa nacaj uún so' se sa' yo', tzaj ne quináj uun so' nanj ei. 'Q se taj se qui'yá' tucua'anj ni'ya so' nana ca'mii so' a ma'. Nda' se ndaa ta'vee ma'an so' che'é yan guun rá so' quiri' so' se sa' yo', tzaj ne ne quiri' so' daj chihaa míj a ma'.

¹⁸ Dan me se tumé uxrá soj man soj ei. 'Q se cavii sa' soj doj rihaan nij síí israelitá vaa nanj chuguanj. Nij so' me se cuchi' nij so' tacóo quij xcaan rej rqué Diose se-nana Diose rihaan síí cu'naj Moisés, ne quene'en nij so' caco' ya'an raa quij quene'en nij so' rej rmi' ndo'o quene'en nij so' nana yuvaa quene'en nij so' do' ei. ¹⁹ Tananj uún, ne cuno nij so' chruun a'yánj cuno nij so' nana ca'mii ma'an Diose rihaan nij so' do' ei. Dan me se kuchu'vi' uxrá nij so', ne cachín ni'yaj nij so' rihaan Diose se vaa ne ca'vej rá nij so' ca'mii ma'an Diose se-nana Diose rihaan nij so' a. ²⁰ 'Q se nana sayuun ndo'o me nana cataj xna'anj Diose rihaan nij so', rá nij so', ne dan me se cataj Diose rihaan nij so' se vaa sese ndaa xcuu cachee xráá quij yo', ne go' nij so' yahij man xcuu yo' ndaa se cavi' xcuu cuaj, taj Diose rihaan nij so' a. ²¹ Dan me se kuchu'vi' ndo'o nij yuvii ni'yaj nij yuvii quij yo', ne ndaa ma'an síí cu'naj Moisés cataj se vaa kuchu'vi' uxrá so' ne ndaa quiri'íj ma'an man so', taj so' a.

²² Tzaj ne ino uxrá quiran' nij soj ga nij so' nanj ei. Dan me se xa' soj, tzaj ne ca'vee cuchi' ma'an soj chuman' Jerusalén chuman' naj rej xta' nanj

chuguanj. Ne chuman' Jerusalén naj rej xta' me se ase vaa chuman' Jerusalén naj raa quij cu'naj Sion rihaan chumij nihánj ro', vaa chuman' yo' ei. Ne ma'an Diose sí vaa i'na' yáan chuman' Jerusalén naj rej xta' yo', ne yo' me rej man mǐj mǐj se-mozó Diose me rej yo', ne navij ndo'o rá nij se-mozó Diose cha'anj che'é Diose rej yo' adonj. ²³ Ne dan me se cunuu chre' soj ga taran' nij ta'ní Diose, ne ase vaa sí chava' vaa cunudanj nij ta'ní Diose yo', ne ne nij so' ga ma'an ya Diose rej xta' yo', ne no se-chuvii nij so' rihaan yanj taj rej xta' yo' ei. Ne ca'vee cuchí' soj rihaan ma'an ya Diose sí a'ne' cacun' che'é cunudanj yuvii adonj. Ne ca'vee cuchí' soj rej ne nimán nij sí aj cunuu sa' inanj rihaan Diose ei. ²⁴ Ne ca'vee guun tuví' soj ga Jesucristó, ne so' ro', me sí cuchruj tucuáan naca che'é ní' daj qui'yaj ní' canoco' ní' man Diose ei. Dan me se sa' a' doj a'mii ton cayanj man Jesucristó vaa ton cayanj man sí cu'naj Abel qui'yaj tinúú so' sí cu'naj Caín nanj adonj.

²⁵ Sa' uxrá ni'yaj soj sese se nachri' soj ni'yaj soj man sí narqué chrej sa' man soj ei. Dan me se ma'an ya Diose me so', ne tadó uxrá soj ei. Dan me se tananj nij sí ne ca'vej rá cunó rihaan sí cataj xna'anj se-nana Diose rihaan nij so' rihaan yo'óo nihánj gaa naá me se ne quinanii nij so' mei. Táa a' ní' sij man cuano, ne a'mii sí nicun' rej xta' rihaan ní', ne sese nachri' ní' ni'yaj ní' xrej so' chrej sa', ne daj chihaa mǐj se quinanii ní' a' ma'. ²⁶ Dan me se gaa ca'mii Diose gaa naá, ne quinaan ya yo'óo, ne cuano nihánj me se taj xna'anj so' se vaa quinaan uún yo'óo, qui'yaj so' chuguanj. Tzaj ne

nuveé inanj yo'óo me se quinaan ma'. 'O se yo'óo do', rej xta' do', quinaan, qui'yaj so' adonj. ²⁷ Ne che'é se quinaan nu' yo', che'é dan ne'en ní' se vaa quinaavij nu' nij rasuun, qui'yaj Diose ei. Ne rasuun qui'yaj Diose ruvi' ni'yaj ní' cuano me se quinaan adonj. Ne nij rasuun ne ruvi' rihaan ní' me se se quinaan rasuun yo' ma'. 'O se gaa rasuun yo' nu' cavii nu' ca'anj adonj. ²⁸ Dan me se guun ní' sij chihanj rej sa' ndo'o rej guun chij ní' ga Diose, ne daj chihaa míj se quinaan chuman' yo' a ma'. Che'é dan guun ni'yaj uxrá ní' rihaan Diose, ne che'é dan yo'o qui'yaj suun ní' rihaan Diose, ne guun niha' rá Diose, qui'yaj ní' ei. Ne caraa cochroj uxrá ní' rihaan Diose nanj á. ²⁹ 'O se ase vaa 'o ya'an vaa Diose síi noco' ní', ne cacaa nu' se chi'ij, qui'yaj so' adonj.

13

Nana nihanj taj xna'anj daj qui'yaj ní', ne ve'é canoco' ní' man Diose a

¹ Yo'o gaa 'ee rá soj man tinúú soj ei. ² Se tanáj xco soj suun a'mii sa' ga yuvij 'na' yo'ó chuman' ma'. 'O se cunuú rá soj ndaa vaa qui'yaj síi ca'mii sa' ga yuvij 'na' yo'ó chuman' asij rque ei. Ne ne quene'en nij so' se vaa se-mozó Diose me síi ca'mii ga nij so' ma'. 'O se ndaa síj, gaa ne quene'en nij so' adonj. ³ Se ni'yón soj tinúú soj síi 'nij taga' ma'. Dan me se guun rá soj ndaa adi' se ma'an soj 'nij taga' ga tinúú soj a. Ne se ni'yón soj tinúú soj síi ran' sayuun 'yaj yuvij ma'. Dan me se guun rá soj ndaa adi' se ma'an soj 'yaj yuvij sayuun man a. ⁴ Ne ve'é uxrá sese xcaj soj 'o chana adonj. Nuveé

se na'aj me yo' ma'. Ne nuveé cacun' me sese otoj soj ga nica ma'an soj ma'. Tzaj ne sí otoj ga yo'ó chana do', sí otoj ga nica tuvi' do', me se qui'yaj Diose sayuun man so' adonj. ⁵ Se guun soj sí 'ee rá ni'yaj sa'anj ma'. Maan se gaa xej nimán soj che'é doj rasuun man rihaan soj ei. 'O se ma'an Diose cataj xna'anj rihaan ní', ne:

—Daj chihaa míj se tanáj 'unj man soj ma' —taj Diose rihaan ní' a.

⁶ Che'é dan vaa che'é ca'mij ní' nana nihánj nana no rihaan danj Diose a: “Che'é se racuíj sí 'nij ra'a man ní' manj, che'é dan se cuchu'ví' 'unj ma'. 'O se nuveé se ya'anj tiha' me sayuun qui'yaj yuvij manj ma'”, cataj ní' a.

⁷ Nuchruj raa soj daj 'yaj nij sí uun chij rihaan soj, nij sí cataj xna'anj se-nana Diose rihaan soj á. Xcaj uxrá soj cuentá daj 'yaj nij so' gaa yanj nij so' rihaan chumij nihánj, ne xcaj uxrá soj cuentá daj gaa quiran' nij so' vaa güii a. Ne ase vaa nucuaj uxrá rá nij so' ni'yaj nij so' Diose ro', danj gaa qui'yaj soj uún, ne gaa nucuaj rá soj ni'yaj soj Diose ei.

⁸ Dan me se orún' Jesucristó me sí nicun' asij rque, ne veé so' me sí nicun' cuano, ne veé so' me sí canicun' nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

⁹ Se ca'vej soj tiha' yu'unj nii man soj ga yo'ó tucuáán naca mei. 'O se aj sa' uxrá vaa sese nari' nucuaj nimán soj che'é se luj qui'yaj Jesucristó che'é ní' ei. Tzaj ne se nari' nucuaj nimán soj qui'yaj se chá mei. 'O se se cavii sa' nij sí noco' tucuáán yo' tucuáán che'é se chá ma'. ¹⁰ Dan me se ase vaa sí nicun' mesá altar rihaan, ne man rasuun sa' rihaan 'yaj Diose ro', danj vaa ní'

chuguanj. Ne orún' ní' me sí' no xcúun cha rasuun taj rihaan mesá altar yo' ei. Ne nij sí' 'yaj suun che'é tucuaán nga tucuaán noco' nii rá nuví' nocoo ro', ne nó xcúun nij so' cha nij so' nij rasuun sa' taj rihaan se-mesa ní' a ma'. ¹¹ Dan me se 'anj nicaj xrej ata suun nocoo doj ton man xcuu rá rej guee doj che'é nij yuvii, ne ton che'é cacun' tumé yuvii me ton yo' a. Ne nu' nee man scúj yo' me se rii nii man nee yo' rej tu'va chuman', ne axrij ya'an nii nu' nee yo' nanj adonj. ¹² Che'é dan danj qui'yaj guee Jesucristó cavi' so' tu'va chuman' rej atúj yuvii chuman', gaa ne cunuu sa' nij yuvii rihaan Diose che'é ton cayanj man ma'an so' nanj adonj.

¹³ Che'é dan me cuano nihánj me se no xcúun ní' curihanj ní' ne cuchi' ní' rihaan so' tu'va chuman' a. Dan me se ase qui'yaj so' ca'vej rá so' nachri' yuvii ni'yaj yuvii man so' ro', danj qui'yaj ní' ca'vej rá ní' nachri' yuvii ni'yaj yuvii man ma'an ní' á. ¹⁴ 'O se rihaan chumii nihánj ro', taj vaj chiháan ní' chuman' quinaj nu' cavii nu' ca'anj mei. 'O se nano' ní' yo'ó chuman' cané ní' vaa güii ei. ¹⁵ Che'é se vaa qui'yaj Jesucristó ro', che'é dan yo'ó cataj ní' rihaan Diose se vaa ve'é uxrá vaa qui'yaj Diose nanj adonj. Ne dan me se nuveé inanj rasuun man rihaan chumii nihánj me se vaa nago' ní' man Diose ma'. 'O se nana sa' tu'va ní' me se vaa nago' ní' man so' ei. ¹⁶ Ne se tanáj soj suun sa' 'yaj soj, suun racuíj soj man tinúú soj sí' nique mei. 'O se yo'ó se sa' nago' ní' man Diose me uún yo', ne uun niha' rá Diose ni'yaj Diose man sí' 'yaj danj adonj.

¹⁷ Ve'é cunó soj rihaan nij sí' uun chij rihaan soj á. 'O se sí' tumé man nimán soj me nij so', ne vaa

güii xna'anj Diose man nij so' daj qui'yaj nij so' che'é soj adonj. Ne ve'é cunō soj, ne guun niha' rá nij so' cataj xna'anj nij so' che'é soj chuguanj. Ne se rnúj soj rihaan nij síi guun chij mei. 'Q se sese rnuj soj rihaan nij so', ne rnuj nij so' rihaan Diose che'é soj, ne se cavii sa' soj mei.

¹⁸ Cachinj ni'yaj soj rihaan Diose che'é núj á. 'Q se guun ya rá núj se vaa taj vaj cacun' tumé núj ma'. 'Q se inanj me rá núj qui'yaj sa' núj gaa yáán núj rihaan chumii nihánj ei. ¹⁹ Ne cuano nihánj me se uxrá doj cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa cachinj ni'yaj soj se vaa ca'vej rá Diose ra'yanj cuchí' uún 'unj rihaan soj ei.

Nihánj me taj síi 'yaj yanj nihánj se vaa ve'é cayáán nij síi nayaq yanj nihánj rá so' a

²⁰ Dan me se Diose me síi 'yaj vaa xej nimán ní', ne so' me síi qui'yaj cunuu i'na' uún Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' gaa cavi' so' a. Ne Jesucristó me se ase vaa síi tumé matzinj vaa so', ne ase vaa daán so' matzinj vaa ní', ne tumé so' man ní' sij noco' man so', ne síi sa' uxrá me so', ne che'é ton man so' me nicaj ní' yo'ó tucuáán cuchruj so' che'é ní' se vaa canoco' ní' man Diose a. Ne me rá 'unj ²¹ guun nucuaj soj qui'yaj suun soj nu' suun sa', ne qui'yaj soj nu' se vaa me rá Diose qui'yaj soj, qui'yaj ma'an Diose chuguanj. Ne dan me se guun ní' se niha' rihaan Diose, qui'yaj ma'an Diose che'é Jesucristó ei. Ne ve'é ndo'o cayáán so' nu' cavii nu' ca'anj adonj. Veé danj gaa ya ei.

²² Cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ve'é cunō soj nana nihánj, tinuj, nocoj. 'Q se chrej nucuaj narqué 'unj man soj me nana

nihánj, ne doj vaa nana nihánj nana cachrón 'unj rihaan yanj cartá nihánj nayaá soj ei.

²³ Xcaj soj cuentá se vaa curihanj tinú' Timoteo taga', ne sese ra'yanj ca'na' so' rihanj, ne cuchí' núj rihaan soj ra'yanj ei.

²⁴ Cataj soj rihaan taran' nij síi uun chij rihaan soj do', rihaan taran' nij síi sa' rihaan Diose do', se vaa ve'é cayáán nij so' raj ei. Nij tinúú ní' nij síi man rej cu'naj Italia ro', ve'é cayáán nij soj, rá nij so' chuguanj.

²⁵ Me rá 'unj qui'yaj ndo'o Diose se luj che'é taran' nij soj nanj adonj. Amén.

**Se-nānā Diosē nanā sã' me rá catũũ nimán ní'
a
New Testament in Triqui, Copala (MX:trc:Triqui,
Copala)**

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Triqui, Copala

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Triqui, Copala [trc], Mexico

Copyright Information

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Triqui, Copala

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

3a8f2838-fe9f-5490-8d78-a7bbfddab871